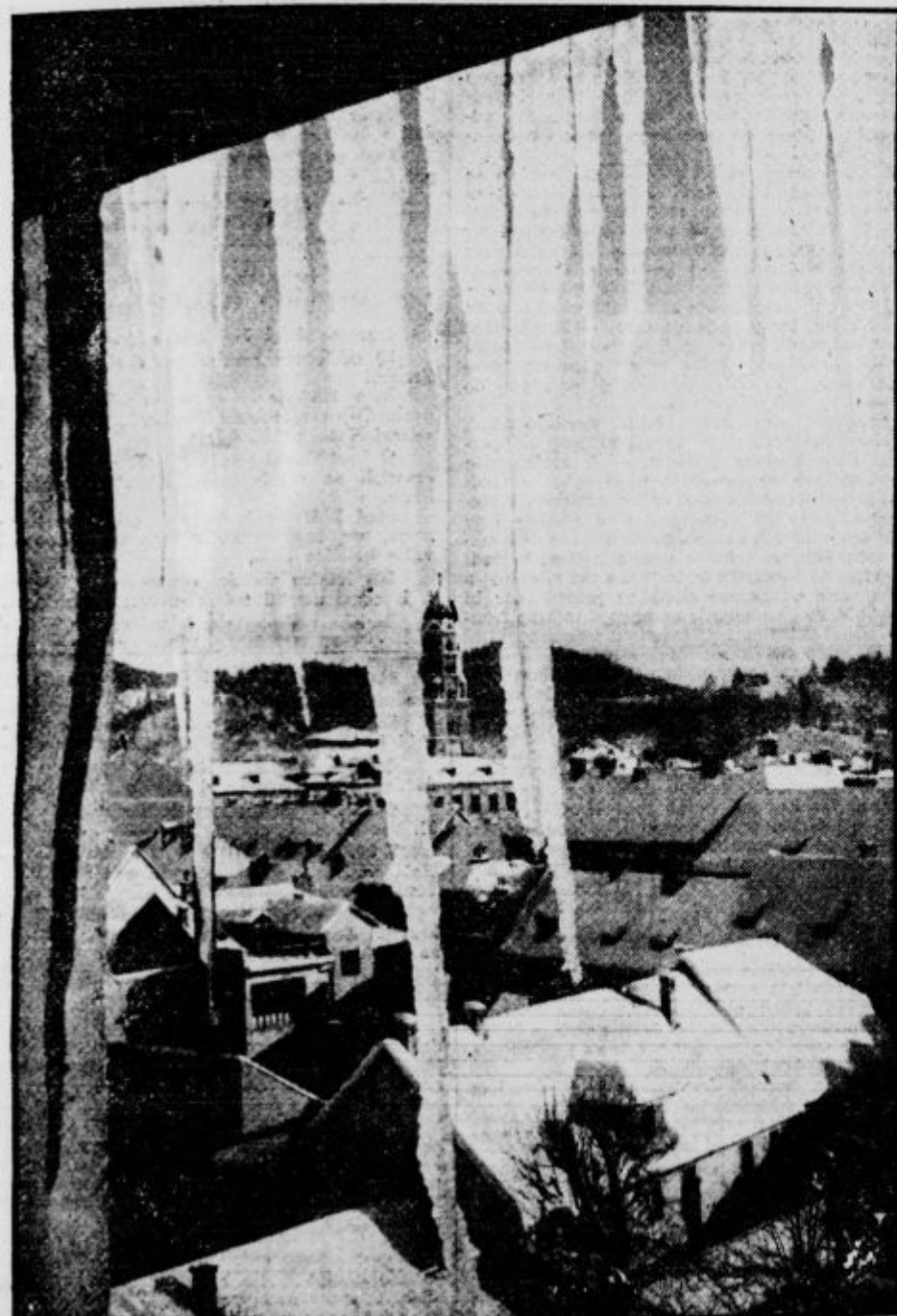

Domoljub

V Ljubljani 3. februarja 1943-XXI

56 - Štev. 5

Ledene sveče

Pogled iz Ljudske tiskarne nad zimsko Ljubljano proti Golovcu.

Ko kuješ svoj značaj

Veselo delajmo!

Rimski cesar Septimij Sever je leta 211. po Kr. roj. zasedel Britanijo — sedanjo Anglijo, kjer pa je obolel. Ko je bolan ležal v svojem šotoru, je vstopil njegov tribun — dandanes bi rekli general — ter želel od cesarja gesla za drugi dan. Cesar je velel: Geslo bodi: »Delajmo!« — Resnično, delo in pridnost sta tisti dve silni, ki premagata največje ovire.

Glasoviti mongolski osvojevalec Tamerlan, ki si je bil podvrget toliko sveta, je nekega dne prišel v škripce. Slabe volje je sedel na robu nekega griča ter se jezil. Medtem pa je na tleh zagledal mravljo, ki je za seboj vlekla košček lesa. Dasi je bil tisti kos mnogo večji kakor mravlja sama, živalca vendarle ni obupala, temveč se je vedno znova lotevala težkega dela, dokler ni lesa spravila do mravljišča. Tamerlan si je mislil: Mravlja je majkna živalca, ti pa si mož! Mravlja mu je dala novega poguma, lotil se je novega dela in zmagal.

O slovitim izumitelju Edisonu, ki je pred leti umrl v Ameriki in ki je iznašel čudovite stvari na polju elektrike, pripoveduje njegov prijatelj: »Sam lahko izpričam, da Edison od svojega štirinajstega leta naprej niti en dan ni lenaril. Vedno je delal in bral, pa ne romanov, marveč resne knjige o elektriki.« Tako je Edison postal slaven izumitelj.

Vsakega dela se je treba poprej nekaj naučiti. Marsikdo misli: Meni pa se ni treba učiti, ker imam talent. Talent pa še ne pomeni, da nekaj znaš, marveč pomeni le, da se boš lažje naučil tistega, kar se bo kdo drugi, ki nima tolikega talenta, naučil šele z muko. Koliko talentov je v šoli že izgubilo, ker so bili talenti, pa se niso učili ter so svoje talente zanemarili!

Drugi spet pravi: Kar se v šoli naučim, tega v življenju nikoli ne bom potreboval! Pa ni res takot! Prvič si z učenjem bistriš svoj razum, drugič pa nihče nikoli ne ve, česa vsega mu bo v življenju še treba znati in kaj vse mu bo še prav prišlo.

Delo je pravi blagoslov za človeka. Pisateljica Hilda Rošna pripoveduje, da je nekega dne šla na sprehod po vaskih njivah, od koder so že vsi ljudje odhajali domov, ker je že odzvonilo angelsko čiščenje. Rada bi bila koga vprašala, kod naj se obrne, da bo hitreje doma, pa nikogar več ni bilo na polju. Daleč zagleda še starčka, ki je okopaval svojo njivo. Stopi k njemu in ga pobara za pot. Ta pa se ni dal motiti, marveč je le dejal: Počakajte malo! Šele ko je svoje delo končal, si je nadel na ramo motiko ter vprašal: »Kaj pa bi radi?« Ženska mu pove, kaj bi rada, nakar jo je starec povabil, naj gre kar z njim, pa bo prav prišla. Med potjo ženska vpraša starca, zakaj je tako v pozni urak delal na polju, ko so vsi drugi že odšli domov. On pa ji je povedal, da nima doma nikogar več, ki bi mogel to mesto njega storiti. Imel je štiri sinove, ki pa so vsi v vojni padli — vsi štirje v enem mesecu! »Zdaj pa sem svojemu Gospodu Bogu hvaležen, da mi je na stara leta dal še toliko sile in moči, da morem delati. V delu pozabim svojo žalost in bolečino.« — Delo je blagoslov!

Tudi ti, dragi prijatelj, ki to bereš, hvali Boga, da si še zdrav in mlad ter da lahko delaš!

Delo je tudi veselje! Stroj je človeku vzel mnogo nekdanjega veselja pri delu. Pa še vedno se človek lahko dela veseli. Včasih so naši slovenski predniki v najhujšem in najbolj trdem delu imeli največ veselja. Kaj je bujšega kakor mlačev! Pa so ravno o mlačvi naši predniki zbijali največje šale. Huda je košnja. Kdo ne ve, kako veselo je, če si kosci svoje delo znajo prav zastaviti! Vsako, še tako težko delo, je naš prednik ovil z žarom veselo.

(Dalje na 2. strani spoda.)

Plačajte naročnino za »Domoljuba« takoj, ker bomo sicer list ustavili! Le z rednim plačevanjem naročnina moremo redno izdajati časopis!

Vojni dogodki preteklega tedna

Sovražnik v Tuniziji odbit

Italijansko vojno poročilo št. 975 od 25. prosinca sporoča, da je v zahodni Tripolitaniji med sovražniki prednimi oddelki ter osimi zaščitnimi četi bilo še omejeno delovanje. Oeno premikanje se je naprej pravilno razvijalo proti novi razsvetlavi. — Med tem so oddelki osnih bombnikov napadli luko in letališče v Tobruku, kjer so nastali veliki požari. — Na tuniškem bojišču je bilo več brojev krajevnega značaja, ki so se vsi končali v prihod osnih čet. — Nemška lovska letala so sestrelila eno angleško letalo. — V alžirskih vodah je italijanska podmornica potopila velik sovražnikov parnik.

Italijansko vojno poročilo št. 976 od 26. prosinca govori o velikem uspehu v Tuniziji: Med tem ko so v Tripolitaniji bili spopadi zgolj med ogledniškimi oddelki, je pa v Tuniziji bil razbit velik sovražnik napad na tiste postojanke, ki so jih bile osne sile malo poprej zavzele. Samo ena osna sprednja postojanka je zajela osem sovražnih vozil s posadkami vred, druga vozila pa so bila zažgana. V teh bojih so italijanska in nemška lovska letala zbila štiri sovražna letala, medtem ko jih je pet sestrelilo protivzletalno topništvo. — V času od 18. do 24. prosinca je sovražnik v Tuniziji imel 4000 ujetnikov, izgubil je 13 tankov, 70 topov, 300 avtomobilskih vozil ter 100 strojev. — V Sredozemskem morju je italijanska podmornica zadela 18.000 ton veliko prevoznico sovražno ladjo in je potopila.

Italijansko vojno poročilo št. 977 od 27. prosinca naglašava: V zahodnem delu Tripolitanije je bilo zgolj omejeno bojevanje sprednjih oklepniških oddelkov. Pač pa je sovražnik v Tuniziji močno napadel osne postojanke. V tem napadu so ga podpirali tanki in oklepna vozila. Toda sovražnik je bil odbit. — Osna letala so zbila pet sovražnih letal, med njimi eno veliko ameriško letalo, ki so ga zbili italijanski letalci. — V Sredozemskem morju je italijansko torpedno letalo s torpedom zadelo velik sovražni parnik.

Italijansko vojno poročilo št. 978 od 28. prosinca poroča, da v Tripolitaniji ni bilo nič posebnega, razen tega, da v nemška letala zbila pet angleških letal. — V Tuniziji pa je močno obojestransko ogledniško delovanje, kjer so osne sile s topovi odbile sovražne oklepnike. — Parnik, ki je bilo v zadnjem poročilu o njem povedano, da ga je zadelo italijansko torpedno letalo, se je potopil.

Italijansko vojno poročilo št. 979 od 29. prosinca pravi: Naše vojne enote v zahodnem delu Tripolitanije so pogumno vztrajale pod nadaljnjim angleškim pritiskom. V protinapadih so bili odbiti nekateri sovražni oddelki, kateri so nastopili zoper eno izmed naših ogledniških skupin. — Na bojišču v Tuniziji so osne sile zavzele nove postojanke in jih trdno obdržale v svojih rokah, čeprav je sovražnik delal močne protinapade, da bi jih zvel nazaj. Italijanska in nemška letala so uničila deset sovražnih letal.

Krvavi obrambni boji v Rusiji

Nemško vojno poročilo od 25. prosinca pripoveduje, da se obrambni boji povesod nadaljujejo, da pa je sovražni pritisk na južnem delu bojišča malec popustil. Na Kavkazu in ob reki Kuban namni onemogajo večje bojevanje. Med rekama Manjž in Don so nemške čete izvedle protinapad zoper sovražnika, ki se je žilavo branil, ter dosegle svoje cilje. — Med rekama Donec in Don je sovražnik napadel s šibkimi silami ter je bil odbit. — Da se ekrajša bojišča, je nemško poveljstvo ukazalo, da se izprazni mostišče pri mestu Voronežu, kar se je zgodilo brez sovražnega pritiska. — Ob Ladoškem jezeru je sovražnik silovito napadel, pa je bil v ročnem boju, ki je bil zelo krvav, nazadnje odbit. — V Stalingradu stoji šešta nemška armada, ki pred silno sovražno premočjo junaško vztraja, njej ob strani pa stojita dve romanski diviziji ter oddelci Hrvatov, ki vsi vztrajajo do konca.

selja. Da pri tem ne govorimo o vselem delu v naših vinskih goricah!

Z besedami: »Bog in svet križ božjite je nekaj naš človek svoje delo začel, pa v veselju opravljal ter končal z besedami: »Bogu bodi hvale, pa smo srečno končali!« Več tega duha bo posej treba v naše domove, predvsem pa v naše duše, pa bomo spet bolj srečni!

Uradno nemško vojno poročilo od 26. prosinca objavlja: Sovjetski napadi so bili spet hušji. V teh hudih bojih nemške armade drže svoje postojanke ter zavračajo sovražne napade in vse njegove poskuse, da bi nemške čete predrli ali obkolili. — V Stalingradu so se junaški branilci v južnem in srednjem delu mesta bolj gosto strnili na razvalinah ter se junaško branijo v največjih težavah. — Okoli Kubana in Manjža so vsi hudi sovražni napadi bili po hudih bojih odbiti. Nemško poveljstvo zdaj premika čete, da se skrajša bojna četa. To premikanje se izvršuje po načrtih. — Med rekama Manjž in Don so nemške oklepne in motorizirane čete vrgle močnega sovražnika daleč nazaj proti severovzhodu. — Med rekama Don in Donec srditi boji še kar naprej divjajo. — Jugozahodno od mesta Voronež je sovražnik dobil nove okrepitve, s katerimi je vnovič napadel, a je v glavnem bil odbit. — Zahodno od mesta Ržev in jugozahodno od mesta Veliki Luki so sovražni napadi spodleteli. Tudi južno od Ladoškega jezera so močni sovražni napadi bili brez uspeha.

Vojno poročilo od 27. prosinca naglašava, da se bitka na vzhodu še razširja. — Se za boj sposobni deli nemške 6. armade na razvalinah mesta Stalingrada se še branijo zoper neprestane napade ter s tem večeje več sovražnih armad. — Ob reki Kuban se nemške čete premikajo po načrtu. — Sovražni napad zahodno od reke Manjže je bil odbit. — Nemške divizije so napadle sovražnika med rekama Manjž in Don ter ga potlele nazaj. — Brezuspešni so bili sovražni krvavi poskusi južno od mesta Voronež. — Silovito dvija bitka južno od Ladoškega jezera, kjer so nekateri kraji po osem do desetkrat menjali gospodarja.

Nemško uradno poročilo od 28. prosinca pravi, da se nemške armade še naprej neomajno zoperstavljajo sovražnemu pritisku. — V Stalingradu odpor junaških brambovcev še ni zlomljen. — Hudi sovražni napadi na Kavkazu so bili odbiti. — V stepi jugovzhodno od reke Manjže so nemške čete odbile sovražne napade, nakar so nemške čete ošile rečni kot med rekama Manjž in Don. — Hudi boji južno od Voroneža še trajajo z vso silo. Ko so nemške čete odbile vse sovražne poskuse, da bi jih obkolili, so se umaknile na novo skrajšano fronto. — Silno srditi so boji južno od Ilmenskega jezera in južno od Ladoškega jezera.

Nemško uradno poročilo od 29. prosinca sporoča: V trdi in odločni brambi so armade vzhodnega bojišča odbile vse množinske sovjetske napade ter so se, po načrtu izvršujoč vse določene premike, venomer bojevale. — V Stalingradu so brambovci odbili vse sovražne napade, prav tako je spodletel sovražni poskus, da bi predrli kje na Kavkazu. Ob Kubanu in ob reki Manjži so bili ustavljeni sovražni oklepni napadi. — Med Donecem in Donom so na novo došle nemške rezerve vrgle sovražnika nazaj proti vzhodu. — Krvavo so bili zavrnjeni tudi sovražni napadi pri Voronežu, kjer pa boji še trajajo.

Uspeh nemških podmornic

Nemško posebno uradno poročilo od 28. prosinca sporoča tole novico:

Nemške podmornice so v Sredozemskem in Severnem morju potopile šest ladij s skupno 28.000 tonami, ki so z blagom plule v močno zaščitnih majhnih ladijskih spremljavah.

Vrh tega so med Grenlandijo in Ekvatorjem navzile besnim viharjem uničile deset ladij s skupno 75.000 tonami. S tem je nasprotnik izgubil še 16 ladij s skupno 103.000 tonami.

Smučarske tekme v Italiji niso omejene

Italijanska zimskošportna zveza je objavila poročilo, da niso višje oblasti izdale nobenih ukrepov za zimski sport in z njim združena tekmovalna. Kolikor take omejitve obstojajo, gre za amuziranje za zabavo, ne pa za telesno vzgojo v ožjem pomenu besede.

Kdo je pri delu bolj uspešen

Na splošno je nelahko odgovoriti na to vprašanje. Nemška delovna fronta je izvršila nekakšno nadzorstvo tega vprašanja in je prišla do zaključka, da se ženske n. pr. stajajo obnašajo v službi na tramvaju kot sprevoznice, preglednice in podobno, ker so zelo vpludne s potniki. Res je pa tudi, da ima potujoče občinstvo do sprevoznic več obzira kakor do sprevoznikov.

KRATKE z vsega sveta

833 milijonov frankov za podpiranje športa določa francoski državni proračun za l. 1943.

Vinski obrok v Franciji so znižali od 5 na 4 l mesečno na osebo.

Za častnega predsednika Nemške šahovske zveze je imenovan državni vodja Baldur von Schirach.

Nemški vojaki se odslej lahko poroče po izpolnjenem 21. letu.

517 beračev je zmrznilo nedavno v eni sami noči v kitajskem mestu Sangaju.

Lorda Gorta so sprejeli v neko londonsko bolnišnico; je bil ranjen pri italijanskem letalskem napadu na Malto.

Mnogo trgovcev in industričev je zaprla policija v bolgarski Sofiji zaradi verižništva.

Troje različnih nadomestkov za kavo bodo dali v kratkem v prodajo v Ameriki.

Delo za zbiranje starega železja so zadnji čas poživili v Angliji.

Visoke davčne pristojbine so uvedli v Franciji za boljše hrano, za okrasje, za obleko, pohištvo, dišave, radijske aparate, avtomobile in klavirje.

Smotke iz hmelja so začeli prodajati v Norvegiji; hadilci jih dobe brez nakaznic in so baje dobre.

4 metre dolgi črvi žive v Avstraliji.

30 odstotkov prebivalstva oboli za jetiko v Franciji.

Leta 1582, je bil preurejen julijanski in bil uveljavljen gregorijanski koledar, ki je še vedno v veljavi. Torej pred 360 leti!

O beatifikaciji papeža Pija X. so te dni razpravljali na seji kongregacije svetih obredov v Rimu.

Med Bolgarijo in Grčijo je prišlo do sporazuma, po katerem bo Bolgarija dobavila Grčiji večje količine živil.

200 letnico obstoja je praznoval 7. januarja t. l. znani nemški tednik »Bremer Nachrichten«.

Pariška podzemeljska železnica je lansko leto prevozila 1,3 milijarde potnikov za 1463 milijonov frankov.

Močno se je prehladil japonski ministrski predsednik general Tojo.

Zaradi silovite suše v Južni Ameriki se v Braziliji in Urugvaju zelo boje, kaj bo z žetvijo.

Časopis za zločince izhaja v braziljskem Rio de Janeiru; policija še ni izsledila izdajateljev.

45.663.000 prebivalcev je imela Italija lani 31. decembra.

V 89. letu starosti je umrl te dni na Dunaju bivši avstrijski ministrski predsednik dr. Maks Vladimir vitez von Beck.

Volitve v turški parlament se prično 22. februarja; število poslancev bodo dvignili od 427 na 440 do 450.

Junaška bolniška sestra

Bolniška sestra Karmela Parodi je bila prideljena bolnišnici San Martino v Genovi. Med letalskim napadom je treščila bomba v bolnišnico in porušila več sob. Pri tem je vrglo sestro zaradi hudega zračnega pritiska več metrov daleč. Kakor hitro si je opomogla, je zbrala vse moči in se splazila k bolnikom. Čeprav bombardiranja še ni bilo konec, je odstranjevala ruševine, ki so pokrivale posamezne bolnike ter reševala bolnike v nepoškodovani del bolnišnice, kjer jim je bila ves čas na razpolago.

Mesto strahov

Najmanjše mesto na svetu je na največjem otoku Severne Amerike — na Viktorialandu. Kakor na Aljasko, so pribajali tudi nanj mnogi pustolovci in iskanci zlata. Čudno mesto, ležeče blizu polarnega kroga na bregu Great Rivera je branilo v sobi zaklade, dražje od zlata. Tu so namreč pridobivali iz zemlje kovino, iz kalere se pridobiva radij, ik igra v zdravilstvu tako važno vlogo. Redni raziskovalci zadnjih desetletij so dali omenjenemu mestu ime zmešto strahove, zakaj mesto samo stoji še vedno tam, kjer je stalo, toda vse življenje v njem je ugasnilo, ker dragocene kovine ni več. V mestu prebivata zdaj samo še dva človeka, ki se pečata z ribolovom.

Dijak od komunistov — mučen in umorjen

Zverina svoje čudi ne menja ter ostane sama sebi zvesta do žalostnega konca. Čim huje padajo po komunistični zverini udarci doslej tako trpinčnega slovenskega naroda, tem bolj zagrižen je komunistični rabelj, ki kolje kar povprek, kar doseže slovenskega in zlasti katoliškega.

Tako je na novo leto, prav kakor umorjeni kaplan Hočvar, hitel domov v Tržišče ljubljanski osmošolec Lojze Grozde. V Slični je še opravil posebno prvega petka, nakar je odšel domov. Pa ni prišel domov na Tržišče v hišo rodnega očeta, marveč v večni dom k večnemu Očetu. Blizu Mirne so ga namreč zgrabili komunisti ter po vsej sili iz njega hoteli izvedeti, da je bogoslovec, kar pa seveda ni bil in jim ni mogel potrditi. Pri njem so dobili latinski molitvenik in Kempčianovo »Hojo za Kristusa«. Fant jim je povedal, da je osmošolec in kongregantist ter da te knjige zato nosi s seboj. Prav zato pa je moral v smrt. Mladi Lojze Grozde je bil vnet član dijaške katoliške akcije, pravi mladec Kristusa Kralja, ki je pogumno in močnato prenašal hudo mučenje, ki ga je moral ves dan trpeti, dokler ga na večer istega dne niso umorili. Lojze Grozde je bil talentiran pesnik, ki je obetal, da bo v čast svojemu narodu. In ta talent so komunisti umorili, ker je bil katoliški.

6 komunistov ustreljenih

V zadnji številki smo poročali, da so na Polhovgrajski cesti pri Ljubljani v nedeljo, dne 24. prosinca, neznan morilec vpricho sestre in matere na cesti umorili Antona Martinjaka, ko je šel od maše. Rajnik, ki je bil takoj mrtev, zapuša mlado ženo in nekaj tednov staro hčerko. Ta umor je vzbudil povsod veliko ogorčenje. Ker oblast pravih moralcev in določenem roku ni dobila, je bilo dne 28. prosinca ustreljenih na kraju umora šest mož, ki so dokazano komunisti. Tako imajo brezvestni morilec zdaj na vesti še teh šest svojih lastnih tovarišev.

Pretrsljive besede na grobu Mavsarjeve družine

Posrečilo se je zbrati sežgane kosti mučene in umorjene Mavsarjeve družine, katero so bili komunisti sežgali. Pokopali so jih vse skupaj v Mokronogu. Od vseh strani je privrelo ljudstvo, da se udeležijo tega pogreba, kakršnega doslej niti eno pokopališče na slovenski zemlji še ni doživelo. Ostanke sežganih teles rajnega očeta Jožefa Mavsarja, njegove žene Terezije, rojene Bukovec, ter njunih

otrok Mieke, Darka, Peterčka in Stankota so vse spravili v eno samo krato. Na mokronoškem pokopališču je spregovoril tamkajšnji župnik gospod Janez Sladič te-le pretresljive besede, začenši s prerokom Eekijelom:

»In poljata me je roka Gospodova na sredi polja, ki je bilo polno kosti. Vodila me je vse okrog po polju, kjer je bilo polno trohnelih — suhih kosti. In Gospod je rekel: Sin človekov! ali misliš, da bodo te kosti oživele? In odgovoril sem, pravi prerok: Gospod Bog, ti veš! In rekel je Bog preroku: Reci kostem: suhe kosti, poslušajte Gospodovo besedo: z žilami in mesom in kožo vas bom obdal in duha bom v vas poslal in oživele boste in zvedele boste, da sem jaz Gospod. In dvignil so se začele kosti in obdajati z mesom in stali so pred njim živi ljudje.«

Zdi se, da Bog ponovno pošilja preroka okrog, da nam vsem govori z močnim glasom: Te razmetane, ožgane in raztresene kosti bodo oživele in združile se bodo očetove in materine in hčerine in sinove kosti in gledali bodo Boga in vsi bomo zvedeli in videli, da je Bog Gospod.

Te kosti bodo oživele! To božje zagotovilo nam bo dalo dovolj moči in poguma tudi za bodočnost, kajti tako je, da se zdi človeku: prerok izajja se oglašja: »Tisti čas se bo žena oklenila onega moža, rekoč: svoj kruh bomo jedle in v svoja oblačila se bomo oblačile, samo svoje ime nam daj. Tisti dan bo Gospodov. In vsak, ki bo vstal, bo svet imenovan.«

Greh in zločin lahko slavita zmago. Vsi vemo, da le zlo more početi tako strašno. Po preroku pa nam Bog spet govori: »Kaznoval bom grešnike, ko se dopolni število izvoljenih.« Ta kri nedolžne Mavsarjeve družine naj bi to dopolnila. Sprejmi Bog nedolžno kri v zadoščenje in skrajšaj dneve trpljenja!

Suha krajina v komunističnem »raju«

Zdaj prihajajo na dan podrobnosti, kako so komunisti paševali v nesrečni in revni Suhi krajini. Najprej, ko so prišli tjakaj, so ljudem govorili, da so jih prišli osvoboditi in da bo čez dva meseca vojne konec. Nato so uvedli komunistično upravo, začeli pobirati tiste, ki so se jim nevarni zdeli, ter jih morili, nakar so razpisali nekake volitve. To se pravi, da so ljudje molče poslušali, kako jim je komisar oznanil, koga so si »izvolili«. Nato so pobrali ljudem vse, kar je bilo za pod zobe. Kar je bilo dobrega, so pobasali komisarji zase in svoje partizanke, kar je bilo slabšega, so dobili »tovarišiče — bojevniki. Najslabše je ostalo ljudem samim, ki so morali jesti neslan močnik in vse nezabeljeno. Komunisti so napovedali, da so oni za reveže. Prva stvar pa je bila, da so pobili vse berače in druge reveže.

Nato so pobili dve ženski, nakar je prišel na vrsto hinjski kaplan Henrik Novak ter učiteljica Darinka. Komunisti pa niso hoteli povedati, da so kaplana in učiteljico zaradi njenega katoliškega prepričanja umorili, marveč so se izgovarjali, da je kaplan prestopil k njim, da se je z učiteljico oženil in da se zdaj zanje vojskuje. Najprej oba umore, potem pa še z grdo lažjo blatijo njuni imeni.

Vedno so govorili, da vere ne preganjajo. Vere res niso preganjali, pač pa duhovnike, ki vero oznanjajo. Zato je moral pasti kaplan Novak, zato so s smrtjo grozili tudi drugim. Kaj so sodili o veri, naj dokažejo njihove besede o raznih verskih znamenjih:

»Svelnike bomo zmetali ven in bomo naredili stražnico.« Partizan Fabjan Šiljac je videl kapelo, spomin na prejšnjo svetovno vojno, pa je rekel: »Kdo je tega hudiča sem postavil. Rajši bi naj naredil svinjak, pa bi mu lahko rekli, da je bil napreden gospodar.«

Bolj bojeviti so govorili: »Sedaj gremo v Rim, da bomo spodneali papežu lestevico, da ne bo več hodil v nebesa. Ljudje mu preveč verujejo, zato je pa tako na svetu, ker so ljudje preveč verni. Cerkev je treba reformirati. Duhovniki se bodo ženili, kar jih bo ostalo.« je znala pripovedovati komunistka Vera, ki so jo Retljani ujeli. Tovariš Tomaž je že zbral fante, »da bi s cerkve zbrisal prah, ki se je v stoletjih nabral«. Pa preden je to storil, je moral iti k Bogu na odgovor. Kako hudo jim je bilo, ko so videli, da hodijo ljudje k maši! Na glas so se norčevali iz deklet, da bi bile lepe, če bi ne imele v rokav rožnega venca ali molitvenika.

Vsem cenjenim naročnikom »Slovenčeva knjižnice« na Hrvatskem vlijudno sporočamo, da smo zaenkrat iz posebnih razlogov ustavili pošiljanje knjig, a bomo v kratkem zopet nadaljevali z rednim pošiljanjem. Na »Slovenčeva knjižnico« se še vedno lahko naročite. Naročila sprejema tvrdka Press-Import d. d., Zagreb, Kantarčeva ulica 3.

Kar otročje neumno so počenjali, ko so se št državo.

Izdali so zakon, ki je za vsak prestopok, tudi če si jabolko z drevesa odtrgal, kaznoval a smrtjo. Partizani so pa smeli še negodno sadje brez vsake kazni krasti.

Največje dobro so pripravljali kmetom s skupnimi žitnicami. Kmetje bi morali vse prideleke spraviti v gozd in kadar bi rabili, bi jim partizani dali — če ne bi prej vega kam drugam odpeljali. Suha krajina k sreči ni imela pšenice, da je ni bilo treba oddajati, koruze pa niso več zahtevali, ker je bilo prej »teritorijac« konec. Če bi pa še ne bilo »teritorijac« konec, bi pa bilo ljudi.

Za ljudstvo so bili vsak večer prisilni sestanki za stare in mlade. Tu so jih učili samo to, kako bo lepo, ko bo komunistem zavalad in pa da je največji sovražnik bela garda. Tu so tudi povedali, da ni več med ljudmi nobene razlike, da so vsi tovariši in tovarišice, da so vsi enaki, da bodo vsi enako delali, vsi enako imeli, vsi enako jedli in edeg se je zraven oglašil: in vsi bodo enako dobeli. To je bilo prelepo tovarišstvo in enakost. Kako so bili tovariši komisarji dovezni za enakost: star možak pride v nedeljo zjutraj k tovarišu komisarju Tonetu in ga prosi: »Slišijo, gospod komisar, naj mi dajo dovoljenje, da bom šel kosit.« Komisar pravi: »Kakšen gospod? Tovariš se reče. Boste menda že enkrat pustili tiste svoje trapaste navade.« Možak popravi: »No, pa gospod tovariš, dajte mi dovoljenje.« Komisar mu odvrne: »Danes nič, jutri!« Možak odvrne: »Pa z Bogom, gospod komisar, iz kmet ni dobil dovoljenja, da bi šel kosit. Tako so bili vlijudni in postrležjivi.

Na vseh sestankih so govorili, da ne bo nič davkov, pa so jih le začeli terjati okrog 15. avgusta, pa še zelo visoke.

NOVI GROBOVI

V Logatcu je izdihnil svojo dušo ugledni posestnik Jožef Meza. Rajni se je rodil v Gorenjem Logatcu dne 7. suca leta 1867. Bil je vzgleden mož in družinski oče, ki je vzgojil 10 otrok. Bil je stalen naročnik »Domoljuba«. Naj počiva v miru. Zaljučno svojim izrekamo svojo sožalje!

V Belgradu se je smrtno onesrečil inšpektor tamošnjega poštnega ravnateljstva Franjo Urbič, ki je bil vsako poletje v dvorski službi na Bledu. — V Trzinu so umrli: Pavla Stransky, Katarina Kolman, Povel Kalan in Dora Kosir. — Na Verdu pri Vrhniki je odšel v večnost 91letni posestnik Matija Zitko. — V Zatonu pri Sebeniku je zapustil solzno dolino posestnik in obrtnik Anton Lasan. — V Gorenjem Logatcu je umrl v visoki starosti 76 let ugledni posestnik Josip Meza. Pokojni je bil oče desetih otrok, vzgleden soprog in skrben družinski oče. Vse svoje življenje je bil zvest naročnik naših listov, stalno pa sta bila v njegovih hiši »Slovenski dom« in »Domoljub«. — V Ljubljani so odšli v večnost: 67letna Marija Kušar roj. Anzelc, upokojenka tobacne tovarne Terezija Keržič, uradnik Kmetijske družbe Anton Martijanek, Marija Kranjc roj. Dekleva, zasebna uradnica Anica Leskovšek, upravnik Banovinske za loge šolskih knjig Blaž Poznič, dentist Franjo Rašdovan, uradnik v p. Ivan Vagaja, železniški službenec v p. Ivan Sušnik, višji fin. pristav Maksim Ropotar, Josipina Bajc, Srečko Vodopivec, Ivan Avanzo in Nečemer Mihael. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Zastopniki!

Poberite takoj naročnino za »Domoljuba«, pošljite seznam naročnikov!

Kaj je NOVEGA

d Priručna knjiga za dekleta. Ga. prof. Marija Gunde je prevedla za naša dekleta krasno knjigo pisateljice J. Gerely »Daj mi svoje srce«. Ljubljanski škof je knjigi za pot napisal nekaj prav lepih misli, da bi naša slovenska dekleta po tej knjigi našla pot nazaj v družinski raj. — Naša iskrena želja je, da bi to dragoceno knjigo, ki je izšla v založbi Ljudske knjigarne, prebralo vsako slovensko dekletko ter bi iz nje črpalo blagoslova polnih misli in navodil za svoje delovanje kot žena in mati. Knjigo dobite v vsaki knjigarni!

d Smrti in življenje v Mirni peči. Preteklo leto je v naši župniji bilo rojenih 92 otrok, v večnost pa se jih je preselilo 55. To število zaznamuje mrljaka knjiga. Je pa gotovo število umrlih še večje. Nasilne smrti jih je umrlo kakih 35. — V novo-mekski bolnišnici je umrla R a j k e l j Apolonija iz Malega vrha, sestra ekspoziata iz Zdihovega g. P o j e t a Jožefa. Pokopana je bila v Mirni peči. Naj v miru počiva.

d Šestdesetletnico rojstva je obhajal te dni znani slovenski slikar Maksim Gaspari. Na mnogih letih.

d V spomin padlemu sinu. Leta 1941 je padel na grško-albanskem bojišču podporočnik Antonio Paolillo iz Cerignoli pri Foggiji. Pokojnikov oče je v počastitev sinovega spomina določil vsoto milijon lir. S tem denarjem bodo osnovali poseben sklad, ki bo nosil pokojnikovo ime. Denar bodo uporabljali v elokvoljubne namene.

d Izšla je nova dvojna številka »Malega gospodarja« in prinaša mnogo koristnega pouka.

d 600 lir za rojstvo dvojčkov sta prejela iz Dučevega sklada Cadonić Franc in Marija iz Zilj pri Vinici.

d Pošiljanje zdravil vojnim ujetnikom. Rimsko časopisje objavlja, da se smejo pošiljati zdravila vojnim ujetnikom samo s posredovanjem Rdečega križa v Rimu. Vsak zavoaj z zdravili pa mora imeti pečat lekarniške tvrdke, ki je v Italiji zakonito priznana.

d Nagrado iz Dučevega sklada v znesku 600 lir sta dobila za dvojčke Feliks in Jospina Gorenčić iz Vel. Lipovca v občini Ajdovce.

d 1075 službenih mest pri državnih železnicah je razpisalo generalno ravnateljstvo državnih železnic v Rimu do 15. marca.

d Oblastne odredbe je priobčilo zadnje dni dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Zapora mezd in plač. Vojna doklada za bivše jugoslovanske javne nameščence. Izredni rok za zaključne zrelotne in diplomske izpite. Sprememba pravilnika o pristojbinah za zdravljenje v javnih bolnišnicah. Zakon o vzpostavitvi sončnega časa. Sprememba kr. ukaza o protiletalski obrambi. Predpisi o protiletalski obrambni službi. Sprememba pravilnika o bolniških pristojbinah.

d Proti grdi kletvini. Brezbožne in nezramno preklinjanje se širi tudi po gor. nadškojiji; zlasti je ta grdobija razpasena med mladino. Po zgledu drugih škofij je Margotti določil, naj bo mesec januar v prvi vrsti posvečen sveti borbi proti grešnemu in zločinskemu početju. Ker se zdi, da se s posvetnimi sredstvi tega zla ne da omejit in iztrebiti, poziva nadpastir vse vernike, naj z gorečo molitvijo izprijesijo od Boga, da bo iz usmiljenja do tolikih zločincev zaustavil poplavo prozotnih zalitev svojega svetega imena. V ta namen je bil odredil nadškof, naj se v vsaki duhovniji določeno asa nedelja v januarju, ki bo posvečena omejnjeni borbi. To nedeljo naj bo sv. maša s skupnim sv. obhajilom, popoldne pa ura molitve s pridigo, blagoslovom in petjem »Miserere«. V mestu so se pobožnosti začele v nedeljo, dne 3. januarja v stolnici in jim je prisostvoval sam nadškof. Zgledu stolnice so sledile druge mestne župnije.

d Do začetka marea je še vedno čas za nakup »Družinske pratike«, ker bo nagradno žrebanje 15. marca. Vendar naj si vsak, ki se želi udeležiti tekme za lepe knjižne nagrade, čimprej preskrbi izvod »Družinske pratike«, ker ne more nihče jamčiti, da ne bo že poprej izčrpana vsa neznanata zaloga. Tekme se lahko udeležijo vsa z več izrezanimi kuponi.

d 6 stopinj Celzija nad ničlo je kazal toplomer 22. januarja v Ljubljani.

d V novomeškem poverjenstvu je vpisanih 544 mojstrov z 203 pomočniki in 302 vajenci, 114 mojstrov več kot lani. V združenju je največ včlanjenih mlinarjev in žagarjev, in sicer 136, vendar njeni mlinarjevi in žagarjevi delovni moči. Za njimi pa ti zaposlujejo najmanj delovnih moči. Za njimi je največ čevljarjev. Da je ta obrt cvetela tudi letos, dokazujejo številne prijave in objave v združenju. Med drugimi obrtniki so častno zastopani tudi kovinarji, katerih je v novomeškem združenju 88 z 20 pomočniki. Obrti je bilo v preteklem letu odjavljenih le 7. Učnih pogodb je bilo v novomeškem poverjenstvu sklenjenih 122, med njimi največ v šivilski stroki (34), v čevljarški 18, v mizarški 14, v drugih pa manj.

d Se nekaj nesreč. Kar na lepem v sobi je padla in si zlomila desno nogo 34letna gospodinja Ivanka Trebšetovala. — V kuhinji pa je padla in si zlomila desno roko v zapetju 53letna žena pekoveškega pomočnika Matilda Česnova. — Pri drsanju zaradi neprevidnosti si je zlomil desno roko 10letni delavec sin Jože Kos. — Jakob Rozman, 44letni raznašalec časopisov, je na cesti spodrsal in se hudo poškodoval na desni nogi, da je moral iskati zdravniško pomoč v bolnišnici. — Ob slamosreznici, ko je pripravljal za živino rezanico, si je močno obrezal prste desnice 20letni posestnikov sin Ciril Cergelj. — S kropom se je hudo oparila po obrazu in rokah 5letna hčerka postrežka Marija Peričeva.

d Požeželske nesreče. V Stični na Dolenjskem je padla s peči 52letna preužitkarica Ana Kastelečeva. Močno se je potokla na glavi. — V Horjulu pa je padla s peči 2letna posestnikova hčerka Loizka Smrtnikova. Zlomila si je levo nogo. — V Vidmu je na cesti padla in si zlomila desno roko 4letna hčerka čevljarškega mojstra Danijela Šuštarjeva. — V Adlešičih je hud pes ponadel in močno ožrzel 6letnega posestnikovega sinčka Radoslava Jakovca in njegovega 4letnega brata Loizeta. Isti pes, ki je divjal po vasi, je v Adlešičih popadel tudi 39letno posestnico Marijo Buntičevo. Psa so ustrelili. Vse tri od psa ugrizene ljudi pa so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, da ugotovijo, dali ugriz izvira od steklega psa.

d Osemdesetletnico rojstva je praznoval dne 26. januarja v Udinah znani kulturni delavec gosp. mgr. Ivan Trinko. Zašlužnemu duhovniku daj Bog zdravje še mnogo let!

Okrog sosedov

s Najslavnnejšemu škofu hercegovsko-frančiškanske škofije pokojnemu Paškalu Buconiču bodo v kratkem odkrili spomenik v škofovem rojstnem kraju v vasi Drinovci.

s Tobačne kazenske je uvedla v vseh večjih mestih hrvatska monopolna uprava. V Zagrebu je zaprosila za tobačne kazenske okoli 80.000 odraslih moških. Na kaznino dobi vsak kadilec na en odrezek po 10 cigaret ali pa deset gramov tobaka. Tobačne izdelke je dovoljeno nakupovati istočasno za dva dni nazaj in dva dni naprej, torej z dnevom nakupa za pet dni skupaj.

s Izredni davki na vojne dobičke je uvedel poglavnik neodvisne države Hrvatske.

s Gora ni nora. Iz nekega planinskega poročila posmemamo, da se je lani zgodilo v Nemčiji 58 planinskih nesreč, pri katerih se je ubilo 19 ljudi, med tem ko je bilo prejšnje leto 15 smrtnih žrtev. Po večini so si bili ponesrečenci sami krivi. Poročilo navaja primer, da sta se dva mladeniča kar bosa odpravila na nevarno plezalno turo. Seveda sta oba padla v prepad. Posamezni planinarji tvegajo več, kakor zmorejo. V bavarskih planinah je zaradi tega bilo samo ob lanskih binkostih osem smrtnih žrtev.

s Na Bledu je potorelo gospodarsko poslopje pekoveškega mojstra Sokliča.

s Sadjarstvo v Srbiji je zelo razvito. Posebno goje slive in jabolka. V nekaterih okrajih je sadjarstvo sploh glavna gospodarska panoga, katero se peča ljudstvo. Med take okraje spada Podgorški okraj, ki ima zaradi svojega zemljepisnega položaja in klimatskih razmer vse pogoje za razvoj sadjarstva. V tem okraju je po objavljenih statističnih podatkih zasajenih 1.600.000 sliv, ki navadno obrodijo zelo dobro ter vržejo letno okoli 310.000 metrskih stotov češpelj ali 31 milijonov kilogramov. Čeplje izvažajo predvsem v inozemstvo, bodisi ali v svežem ali posušenem stanju ali pa predelane v mazo. Na drugem mestu so v tem okraju jablane, katerih je bilo lani 123.000 in ki dajo letno okoli 13.500 metrskih stotov jabolč. V nekaterih delih okraja dobro uspevajo tudi hru-

ške, ki jih prav tako kakor češplje in jabolka izvažajo v inozemstvo. Ljudje v tem okraju precej zaslužijo tudi z nabiranjem malin. Letno jih navadno naberejo do 1.500.000 kilogramov. Za sušenje sadja je v okraju postavljenih 40 sušilnic, s Tri dni potem, ko dopolni 60. leto starosti mora vsak državni uradnik na Hrvatskem vložiti prošnjo za upokojeitev.

s Pevski nastop v koprivniški šoli. 17. januarja je vodstvo krajevne skupine v Bohinjski Srednji vasi priredilo v najvišji planinski vasi na Gorenjskem, na Koprivniku, vaški večer. Ob krasnem zimskem popoldnevu je odšlo vodstvo in meštarijski zbor iz Bohinjske Srednje vasi na Koprivnik. Kljub ostremu mrazu v dolini je izletnike na poti proti Koprivniku ogrevalo toplo planinsko sonce, užitek poln pa je bil pogled z Vodnikovega razglednika nazaj na poledenelo Bohinjsko jezero in znovim snegom zapadle in vsi Bohinjsko kotlino obkrožajoče velikane planin. V ljudski šoli na Koprivniku se je zbralo veliko številno domačinov, prišli pa so tudi obiskovalci iz sosednjih Gorjuh. Pevska skupina je nastopila s posredničnimi pevskimi tečkami, nakar so pokazali tudi nekaj starih narodnih plesov.

s Med službo božjo morajo biti vse gostilne zaprte. Okrajni načelnik aleksinjskega okraja v Srbiji je izdal odredbo, po kateri morajo biti v okraju med trajanjem službe božje povod zaprte vse gostilne. Vsako nedeljo morajo biti pri cerkvenem opravilu zastopani tudi vsi državni in samoupravni uradi.

s Proti vlačugarstvu. Policijska uprava v Petrogradu je izdala nove zelo stroge predpise, s katerimi je nastopila proti prostituciji, ki se je bila razpasla v tem mestu. Policijski organi so polovili vse sumljive ženske ter jih izgnali v domovinske občine, domačinke pa, ki so se prodajale, so zaprli in strogo kaznovali.

s Otvoritev kmetijskih poklicnih šol. V petek, 15. januarja, so bile otvorene na Spodnjem Stajerskem kmetijske poklicne šole za fante in dekleta. Kmetijske šole za dekleta so bile urejene v Puštalu v ptujskem okraju, na posestvu Studenci pri Poljčanah v okrožju za mariborsko okolico, v celjskem okrožju na graščini pri kopališču Dobrna in v trboveljskem okrožju na graščini Dvor pri Radečah. Za fante so bile urejene šole v Radgoni v hutomerskem okraju, dalje v breziškem okraju, v okraju za mariborsko okolico in na Luizinem dvoru v celjskem okraju. Te šole lahko obiskuje mladina iz vse Spodnje Stajerske in obsegajo praktičen in teoretičen pouk.

s Pribor enotne vrste. Nemški komisar za tehnične izdelke je pred kratkim izdal odlok, da se zmanjšuje število podjetij, katerim je dovoljeno izdelovati namizni pribor iz aluminija. Zmanjšuje se od 40 na 14. Poslabšana podjetja bodo smela izdelovati samo pribor enotne vrste, enotne oblike in zmanjšane teže.

s Bivše jugoslovanske kovance po 2, 1, 0,50 in 0,25 din bodo na Hrvatskem še nekaj časa zamenjavali.

s Nov vodovod. Na Reki pri Jesenicah so se že dolgo bavili z načrtom da bi zgradili vodovod. V zadnjih treh mesecih je vodovodni urad v Radovljici po dogovoru z jeseniško občino izvedel načrt. Stroške je do dveh tretin plačalo oblastvo, ostalo tretjino pa jeseniška občina.

s 196 kg suhega sadja so nabrali za ranjence v Zabnici pri Škofji Loki.

s Kamniški okraj je dobil nove učiteljice. Prišle so z Dunaja. Bilo jih je 16. Solski svetnik Prash jih je razdelil na posamezne šole. Popoldne so pripravili sani, nakar so se mlade učiteljice odpeljale v razne vasi raznečenega obmejnega okrožja.

s Zasilno pečico je hotela ogreti svojo kamnico gospodinjstva pomočnica Marija Jerebova v Senčurju pod Kranjem. Napolnila je velik lonec z žarečim ogljem in ga postavila zraven postelje. Ponoči jo je zadušil ogljikov dvokis.

s Vsi dijaki in učitelji, ki sodelujejo pri hrvatskih oboževanih silah, bodo imeli pri izpiti posebne olajšave.

s Zbiralnice mleka na Bledu so preuredili v sodobno mlekarno. V kratkem bodo za mlekarno zgradili novo poslopje.

s Novo skakalnico za skoke do 60 m bo dobila Radovljica.

»Domoljub« bo mogel izhajati tako skrbno urejevan kakor dosedaj le, če bo vsak plačal naročnino zanj!

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

Nadalje pa je bilo pisano: »Gre za prostaka Champdiversa, ki je tudi pobegnil in katerega je po vsej priliki doletela ista usoda, kot njegove tovariše. Vžle najživahnemu iskanju ob utrdbah in vzhodni obali ni bilo mogoče izslediti ladjice, ki so se je begunci polastili pri Grange-mouth in zaradi tega lahko smatramo, da so vsi našli svoj grob v valovih.«

Ko sem bral te vrstice, sem mislil, da mi bo erce počilo. Kakor bi trenil, so se sesuli vsi moji v oblake zidani gradovi, jaz sam pa sem se iz navadnega vojaškega begunca izpremenil v morika, ki je bežal pred vislicami, in ljubezen, ki je šele pravkar bila tako blizu, je usahnila sprico vsega, kar me lahko še čaka. Toda prva obupnost je trajala samo za hip. Zdaj sem predvsem vedel, da se je usodepolni načrt mojim tovarišem v resnici posrečil. Ljudje so domnevali, da sem jaz bil z njimi v družbi in da sem utonil z ostalimi vred pri nesreči, ki da je zadela ladjico, s čimer je bil konec njihovega tvegane pobege. Če pa so menili, da ležim na dnu Severnega morja, potem je gotovo, da mi po edinbrških ulicah ni ravno treba biti posebno previdnega. Iskali so nekega gotovega Champdiversa; kdo pa bi mogel domnevali, da je to St. Joes? Če bi ime srečal major Chevenix, bi me seveda prepoznal; to je gotovo. Kaj bi mi pa to škodovalo? Imel je dvoje prijateljev: mene in Clausela; poznal je mene, poznal je njega; ampak bil sem prepričan, da se odloči za čast. Tedajci pa mi je iznova vzplamtel doba Flore pred očmi; vsi drugi pomisleki so se razblinili, kot bi trenil, in slovesno sem objubil sam pri sebi, da si jo pridobim in tudi če bi izgubil glavo!

»Res, zelo vznemirljivo poročilo,« sem rekel in vrnil častnik Romainu.

»Vznemirljivo, pravite, da je?«

»No, če hočete, hudo vznemirljivo,« sem priznal.

»Pa tudi resnično?« je vpraševal.

»V neki meri resnično. Vendar bi nemara boljše storil, če bi vam na to vprašanje ne odgovoril s tem, da bi vam povedal vse, kaj je bilo in kako.«

To se mi tudi potrebno zdi.

Nato sem mu povedal o dvoboju, smrti Gougueta in Clauselovem značaju toliko, kolikor sem mislil, da je treba. Molče me je poslušal, ne da bi količkaj pokazal, kaj misli in čuti. Samo ko sem mu pravil, kaj se je bilo zgodilo s škarjami, sem opazil, da je še bolj prebledel.

»Mislim, da vam lahko verjamem,« je rekel, ko sem končal.

»Ali narediti konec tem razgovorom.«

»Je prav, ampak ali vam ne gre v glavo, da govoriš o zelo važnih rečeh? Ali ne razumete, kakšna ogromna teža odgovornosti je na meni, ko uporabljate še celo to priložnost, da kažete svojo prepričljivo naravo celo svojemu pravnemu zastopniku? V življenju nastopijo včasih resni časi, gospod Annel Dolžijo vas hudega zločina, zločina najhujše vrste in izvršenega v zelo nelepih okoliščinah! Mimo vsega je tukaj; še ta človek, Clausel, ki je pripravljen, kot ste sami povedali, za vsako podlo dejanje in priseči, da je črno belo. — Vse druge priče so se razkropile na vse vetrove ali pa nemara potonile. Naravnost mržnja do Francozov in pobeglih ujetnikov je nekaj tako važnega, kar ni mogoče omiliti z neozdravljivo norostjo ali lahko-miselnostjo vašega značaja.«

»Prosim vas!« sem mu segel v besedo.

»Slišite, jaz izbiram svoje besede z največjo ektrbnostjo. V kakšnem stanju pa vas najdem tukaj? Pridem v sobo, da bi vam sporočil vso veliko nezgodo, pa vas najdem, kako sedite s služabnikom kot otrok brez pameti na preprogi, vsa tla v sobi pa so posuta z zlati in bankovci. Sreča, da sem jaz bil tisti, ki je stopil v sobo; kaj lahko pa bi bil tudi kdo drugi — recimo vaš bratranec ali kdor koli.«

»Imate me res v pesti,« sem priznal. »Prav na nič nisem pazil in pravico imate, da se hudujete na mene. Pa oprostite, gospod Romaine, kako pa ste prišli sem in kako dolgo ste že v hiši tukaj?« sem vprašal, ker me je presenetila misel na to, da nisem slišal, kdaj je prišel.

»Pripeljal sem se v dvovprežni kočiji, ki jo je vsakdo moral slišati. Očitno je, da niste pazili.

Sicer ste pa res tako na varnem v hiši svojega sovražnika, zlasti pa še zdaj, ko imate tako obtožbo na hrbtni Dovolj let sem že pri hiši, da zastopam vašo reč! Bog mi odpusti, da sem to storil, ne da bi bil prej zahteval pojasnila tega poročila v listu. Oporoka je bila narejena že pred časom; zdaj je tudi podpisana in sicer ne da bi vaš stric poprej izvedel za vašo najzadnja dejanja! In zakaj? Zavoljo tega, ker me ni bilo volja, da bi ga vznemirjal na smrtini postelji. Razen tega vas morebiti res ne zadeva nobena krivda in jaz sem takšne vrste, da imam raješ morilca nego vohuna.«

Nobene dvoma ni, da je mož ravnal prijateljsko do mene; ni pa tudi nobene dvoma, da je govoril v svoji jezi prav malo lepo.

»Gotovo boste mislili, da sem vse preveč občutljiv,« sem odvrnil, »ampak pravkar ste izrekli besedo —«

»Jaz uporabljam besede iz obtožnice, gospod!« je vzklilnil in udaril z roko po častniku. »Tamle je vse natančno napisano. Svojo glavo bi rad dal — hočem reči, rad bi plačal sto luntov, samo da bi ne imel nič opraviti s to rečjo. Toda ves položaj je tak, da moramo neutegoma nekaj ukreniti. Vi boste brez vsakega odlašanja zapustili to deželo in zbežali na Francosko ali Holandsko ali na Madagaskar, če hočete.«

»Dovolite mi, da rečem besedo, dve,« sem ugovarjal.

»Niti besedice! Tukaj ni nobene ugovarjanja. Vsa reč je zlodievega isana. Vse drugo vodi na vislice.«

»Vse drugo nas vodi na vislice.«

»Vi živite v napačni domnevi, gospod Romaine,« sem odvrnil. »Še malo me ne mika, da bi bingljaj na vislicah; po drugi plati me pa tudi še malo ne mika, da bi zapustil to deželo, kjer mi je tako zelo všeč. Znam se lepo in dobro vesti in imam dober jezik; moja angleška izreka je za silo tudi čedna in po velikodušnosti svojega strica imam toliko denarja, kolikor ga potrebujem. Zavoljo tega bi bilo res naravnost blazno, če bi St. Joes spričo vsega tega ne mogel živeti v kaki zasebni hiši, oblasti pa bi se zabavale s tem, da bi lokalne Champdiverja. Vsekar pozblijate, gospod, da ni nobene zveze med tema dvema osebam.«

»Vi pa pozabljate na svojega bratranca,« je ugovarjal Romaine. V tem grmu tiči zajec. Njemu je znano, da ste vi Champdivere. Prisluškujoče je vzdignil roko. »Stavim, da je že tukaj!« je obenem vzklilnil.

Takisto točno kakor vzame krojač kos blaga z mize in ga poda odjemalcu, je prišlo na naša ušesa zategnjeno drdranje kočije in peket štirih konj v največjem diru. Ko sva gledala med zavzami ekovi, sva ugledala laterne, ki so razsvetljevale ravni prizor.

»Resnica,« je dejal Romaine in brisal steklo na oknu, da bi videl bolj razločno, »on prihaja v diru. Na tak način razsipa svoj denar po kraljevih cestah, ta trikratni bedak! Nikogar ni izmed nas, ki bi ga mogel prenašati tukaj, pa vendar me navdaja neko čustvo — sočutje ne morem reči pri svojih letih — prej mrzka nevolja — čeravno rušim nekaj tako velikega in lepega, kot da bi šlo za kako ogromno vazo iz porcelana ali dragoceno

soho. Ampak zdaj ne gre za to,« je dodal in se z nekako silo obrnil od okna. »Zdaj smo v ognju, gospod Anne, kakor pravite vi vojaki, in zadnji čas je, da se pripravimo, da stopimo v boj. On vas ne sme videti; to bi bilo nevarno. Do zdaj ve samo toliko, da ste mu podobni in to je že več kot dovolj. Najboljše bi bilo, da bi sploh ne izvedel, da ste vi tukaj, če je to sploh mogoče.«

»Do cela nemogoče, mi lahko verjamete,« sem odvrnil. »Nekaj služabnikov mu gre na roko, mogoče so sploh plačani od njega; na primer Dawson.«

»Te misli sem tudi jaz!« je vzklilnil Romaine in dodal: »zdaj je tudi vse prepozno, ko se je kočija v smelem diru ustavila v predvežju. Je že

Bila sva čudno zmedena in prisluškovala raznim šumom, ki so se zbuvali v prostirani tihi hiši, pošlušala sva šum vrat, ki so se odpirala in zapirala, glas stopinj, zdaj blizu, zdaj bolj daleč. Jasno pa je bilo, da je bil prihod mojega bratranca za vso hišo nekaj važnega, malodane nekaka parada. Tedajci pa so se slišale v tej zmešnjavi in daljnih glasovih hitre, rahle stopinje. Slišali smo, kako so prihajale gor po stopnicah, po hodniku in se ustavile pred vrati. Temu je sledilo pritajeno hitro trkanje.

»Gospod Anne, gospod Anne, odprite mi!« je šepetal glas mojega Rowleyja.

Spustila sva ga urno noter in zaklenila zopet vrata za njim.

»Je že tukaj, gospod,« je sopol. »Dospel je.«

»V mislih imate grofa, kajne? Sva si mislila. Toda ven, Rowley, ven z vsem, kar imate povedati. Še več veste, ali pa vas obraz postavlja na laž.«

»To se ve, da vem, gospod Anne. Gospod Romaine, gospod — ste vi njegov prijatelj? Ste?«

»Sem, Jurij; njegov prijatelj sem,« je odgovoril Romaine in mi v veliko moje presenečenje položil roko na ramo.

»Veste, za tole gre,« je govoril Rowley dalje. »Gospod Pavel se je spravljal na mene. Hotel je poizvedovati pri meni. Takoj izpočetka se mi je dozdevalo nekaj takega; že izpočetka sem opazil, za kaj mu ravno gre. Kot mačka okrog vrele kafe se je vedno plazil in se oziral na vse strani. Nocoj pa je izbleknil naravnost! Pravi mi, da naj mu povem vse, kaj nameravate in kot nagrado mi je dal tole,« pri teh besedah je pokazal zlat za pol grvineje. »Jaz sem ga seveda vzel, res sem ga vzel. Ali naj se v zemljo vderem? Ali naj pustim, da me zlodev vzame?« je še dodal z besedami tiste trapaste prisege in me dvomljivo gledal.

Videl sem, da se je bil za hip spozabil in je zdaj to uvidel. Proseče me je gledal in kakor velik krivec.

»Zlodev ga vzame?« je ponavljal odvetnik. »Je ta norec pijan?«

»Saj ni,« sem dejal. »Samo spomnil se je na nekaj.«

»Pa dobro — mislim, fant je zvest,« je rekel Romaine.

»Ste pa vi tudi prijatelj gospoda Annea?«

»Seveda sem, če dovolite,« je odvrnil Rowley.

»Tole prijateljstvo je nekam nenadno,« je rekel Romaine, »upam pa, da je vendarle pošteno. Spravite se torej nad Pavla, pa pazite. Povejte mu, da vaš gospod ne bo odpotoval pred jutri opoldne, znabiti tudi še pozneje. Recite mu, da ima še sto reči opraviti in pozneje še sto. Pridite pa hitro nazaj in mi sporočite o vsem!«

Brž ko je Rowley odšel, je vzel odvetnik kčeppec njuhalnega tobaka, me nekam dobre volje pogledal, pa rekel:

»Res velika sreča je za vas, da je vaš obraz imenitno priporočilo. Tukaj stojim jaz, žilav star izvedenec in se spuščam v vaše odvratne zadeve, tale kmečki fant pa je tako prebrisan in tako zvest, da vzame podkupnino in vam vse pove. Ampak rad bi vedel, kakšen utisek bi vaš obraz naredil na sodičel!«

»Seveda, in kako bi vplival na rablja, kajne?«

»Ne mislim na take reči!« je rekel goepod Romaine.

Tako daleč sva prišla v najinem razgovoru, kar sem zaslisl nek šum, ki me je dušil v grlu. Bil je šum človeka, ki je oprezno pritisnil na kljuko vrat.

Nobene stopinje ni bilo slišati; kar je bil Rowley odšel, je vladala popolna tišina.

»Kdo je?« je viknil Romaine.

Pijanci med živalmi

Ljubitelje alkoholnih pijač ne najdemo samo med ljudmi, temveč tudi med živalmi.

Nedavno smo čitali, da so imeli pred leti v neki krčmi psico, ki so jo poznali vsi gostje in ki je bila navdušena pivka pive. Vedno je hodila okrog točilne mize in kar sproti posrebalna vsa počepno. Zvečer je bila navadno pijana, da je niso več nosile nože. Teledmila je v svoje ležišče in prespala noč.

Na otoku Zanzibar ob vzhodni afriški obali so opazovali pijane opice. Ko vre v sodih mošt, se kaj rade priklatljo iz tamošnjih gozdov opice in navale na posode, napolnjene z moštom, ki jim neznanško dobro tekne. Naskajo se ga tako, da obleže pijane pod drevesi. Če pa katera vendarle spleza na drevo, običajno pade z njega.

Marsikomu je znano, da se konj piva ne brani in da kaj rad poje kruh, namočen v vinu.

Tudi sloni so prijatelji alkohola. Posebno radi srebujo šampanjec.

Cela med pticami je več ljubiteljev dobre kapljice. Bavarski krčmar je imel krokarja, ki je gotove ljudi izvirno posnemal in redno posedal po gostilniških mizah. Tam je pridno vtikal kljun v vrčke in korarce, dokler se ga ni nabral tako, da je pijan oblezel na mizi.

Psica z mladici

Pokojni škof Anton Martin Slomšek je dejal: Po pameti ga pijmo, da pamet ne zgrabimo. — Tako je svetoval ljudem, ki imajo pamet in razum. Kako veliko je še vedno število

Slon se koplje

Krokar

tistih, ki jim Slomškovega vsestransko koristnega nasveta ni mar. Pa naj zamerimo neumni živali, če se ga nacuka!?

Mož, ki se hrani z mišjim mesom

V Melzu živi 50letni delavec Srafino Zini. Mož je navdušen kolesar, se je udeležil prve svetovne vojne ter je bil ranjen. Zini je čudak, saj se že štirideset let hrani izključno z mišjim mesom. Trdi, da je doslej použil mnogo nad 2000 miši, katere je spekel. Vsako miš odere in proda njeno kožico za dve liri. — Dober tekst!

Velika vročina v Argentini

V Argentini traja še dalje vročinski val. Te dni je kazal toplomer 40 stopinj nad ničlo, kar se ni zgodilo že sedem let. V notranjosti Argentine, zlasti v severnih pokrajinah je velika suša, ki jo najbolj čutijo polja ter živina. Posebno je prizadeta turščica, riž in sončnice. Tudi v Braziliji in Urugvaju je kmetstvo prebivalstvo v velikih skrbah zaradi suše.

Prenos roženice z mrličev

Berlinsko časopisje piše o novem uspehu zdravnika kirurga prof. Wegnerja. Njemu je uspelo vrniti vid osebam, katerim je vcepil roženico, ki jo je prenesel na bolne oči z mrličev. Poskusi kažejo, da bodo operacije uspеле tudi pri starejših osebah.

Opica

KRALJIČEK

Ljudska povest Podomačil Franca Premrl

V.

Več ko tri leta se ni o Vetrnjaku nič več slišalo. Njegova hiša v vasi je vidno propadala. Tedaj pa se je nenadoma zaslišala govornica po dolini:

»Vetrnjak je spet tu.«

»Kje pa?«

»V Zlatoperjevi gostilni tam v Modreju je popival in prepeval in škripal s harmoniko.«

»Kakšen pa je videti?«

»Vedno je eden in isti Vetrnjak. Ima pa na sebi novo obleko in z denarjem kar razsijplje.«

V vasi pa se klatež ni prikazal in oglašil. Janezek Kraljiček je bil visoko gorj na Treži, kjer je imel Gornik svojo planino in je pomagal tam staremu pastirju pasti živino. Od tu se mu je odpiral krasen razgled okrog po planinah in navzdol po dolinah. Preko Jesenjaka je bilo videti čez čiginskih polje na hrib Medgorje s cerkvijo Matere božje na vrhu. V svoji otroški pameti je menil nekoč, da se konča tam gori svet, zdaj pa je videl, da se razteza v neskončne daljave in da kipi proti nebu v še bolj strmih in visokih gorah kot je medgorjski hrib. Proti jugu je zastiral pogled valovito hribovje Rutov, proti severni strani pa se je odpiral razgled čez Kolovratov greben na Mrzli vrh in mimo mogočnega Bogatinovega pogorja na planino Razor in Kuk. Nečete gorske skupine so se vrstile v najrazličnejših oblikah, spredaj so se bočile strme, do vrha zelene planine, v ozadju so štrlele visoko proti nebu skalnati gorski velikani, po katerih se je belil tu pa tam še sneg. Preko njih grebenov pa so se leno vlačili jasni oblaki in sproti spreminjali svoje oblike in barve. V smeri proti Gorjanskemu pa se je odpirala slikovita dolina, po kateri se je počasi vila modra reka, ki je spet izginila po ovinku okrog Bučnice in Kozmarice.

Kraljiček je bil nad krasnim razgledom kar očaran. Kar srečnega se je počutil na sončnih planinah, v bližini neba. Včasih pa, ko se je oziral za sinja obzorja, ga je prevzelo silno hrepenenje, da bi se podal v širni svet, do brezkončnega morja, v velika mesta, o katerih je pripovedoval učitelj v šoli. Posebno veselje mu je bilo, da se je ulegel na planini vznak na hrbet in venomer gledal za belimi mehkiimi oblaki, ki so kot kodrasti jančki tiho in zaupno hiteli tik nad njegovo glavo. Potem so pač njegove misli pomirale še naprej v nebesa k mamic, h kateri je hotel nekoč priti čez Med-

»Kjer se boš kaj pametnega naučil.«

gorje. Neko soboto popoldne je na planini zaspal. Tedaj ga je nenadoma neko dvignil in poljubil na lica. Odprl je oči in zagledal nekega moža, ki ga na prvi pogled ni spoznal. Pa že je iznenadoma zaklical:

»Oče! Vi ste?«

»Janezek, moj dragi! Dolgo sem te moral iskati,« je vzkliknil mož.

»Ljudje so govorili, da ne pridete več.«

»Zaradi tebe sem spet prišel. Ali me imaš še malo rad? Povej, Janezek!«

»Da, oče, seveda vas imam rad.«

»Kako se ti godi pri Gorniku? Dovolj slabo, kajne? Lačen moraš biti in grdo ravnaš o teboj.«

»Ne, jesti mi že dajo. In vsi so z menoj dobri, samo gospodarja se malo bojim.«

»Kaj, strahuje te dedec. To se mora končati. Niti en dan ne ostaneš več pri sitnežu. Dobil sem zate že drugo mesto, kjer se boš kaj pametnega naučil in postaneš kaj boljšega kot kmetijski hlapec.«

»Česa pa naj se izučim?«

»Čevljarstva kot tvoj oče. Neki moj dober prijatelj, mojster Krivec v mestu te vzame za učenca. Ali te to ne veseli?«

»Veseli me že; toda ne smem iti od hiše, sicer se mi zgodi kot nekdanj — prišli bodo pome žandarji in gospodar me nabije.«

»To se ne sme zgoditi. Saj nisi več nikak otrok, ampak že velik fant in lahko greš, kamor hočeš. In jaz kot oče imam pravico, da te dam kakemu mojstru, da se česa izuči.«

Dečkove oči so se začele svetlikati, očetovim besedam je verjel tem rajše, ker so se ujemale z njegovimi željami. Tedaj je čevljar vprašal:

»Ali imaš praznjo obleko?«

»Da, novo, temnosivo,« je odgovoril deček.

»Kaj bi jo lahko prinesel na planino?«

»Ne, Ampak jutri jo oblečem, ko grem k zgodnji maši dol v cerkev.«

»To je ugodno. — Kaj boš pa delal po maši?«

»Po jutranji maši moram priti brž domov, da grem potem spet v planino.«

»Zdaj me poslušaj, kar ti povem. Zjutraj po maši greš samo pol poti proti domu. Pri Čigjinju pa ne kreneš na pot proti Gorniku, ampak greš kar naprej po cesti proti Ušniku. Ali si že bil kdaj tam?«

»Da. Že večkrat sem pasel tam ovce.«

»Dobro tedaj. Tam pri Ušniku te počakam in ti prinesem tudi kaj jesti. Potem odrineva hitro čez Podsela navzdol po reški dolini. Ker bo jutri nedelja, ne bova srečavala mnogo ljudi.«

»Toda če ne pridem domov, me bodo iskali.«

»Preden te bodo pogrešili, bova že za devetimi gorami. Po reški dolini greva, kreneva malo vstran, si ogledava malo svet, potem pa nadaljujeva pot dol proti mestu do mojstra Kriveca.«

Kraljičku se je zdelo, tla se bodo začele zdaj izpolnjevati njegove rožnate sanje. Kolikokrat je hrepenel ven v svet, da bi videl vsa čuda v tujini, in kako trdno se je že davno odločil, da hoče postati kaj velikega, da bo lahko s ponosom gledal dol na vse tiste, ki ga zdaj dražijo in prezirajo. In zdaj stona vse to, kar si je tako želel, v neposredno bližino. Zato je kar brž pritrtil očetovemu predlogu.

Poteklo je vse točno po načrtu, kakršnega si je napravil Vetrnjak. V nedeljo popoldne sta bila oče in sin že pod Selom, kjer sta si postregla z malim prigrizkom. Čez dobro uro nato sta dospela do Dobarja, kjer sta spet malo počivala, in sta nato nadaljevala pot proti dolini. Vetrnjak se je čudil dečku, ki je pred vsakim Marijinim znamenjem, ki so stala ob cesti, malo postal in nekaj potihoma zašepetal.

»Janezek, kaj pa delaš?« ga je vprašal; »kaj si tak pobožnjak?«

Na to je deček odvrnil:

Ker nimam na tem svetu več matere, mi je župnik rekel, da je postala moja mati ljuba Mati božja in da je ona najboljša mati; je prav rad jo moram imeti in se ji zaupno priporočati... Tudi za vas da naj molim, je dejal župnik.«

»Tako, tako... da, da... je že prav,« je jecljal Vetrnjak. »Le moli pridno. Škodila mo-

litev nikakor ne bo. Jaz tudi kaj molim, ko imam čas, to se pravi, molim vsak dan, seveda večkrat je molitev malo bolj kratka.«

V dolini je moral zaviti čevljar v gostilno in poiskati prenočišče, ker je bil deček zelo truden. Takoj je naročil liter vina in ga spil tri kozarce kar na dušek, silil je tudi fantiča, da naj pije, pa ni pokusil niti kapljice. Tem bolj v slast mu je pa šla dobra večerja, ki jo je oče naročil. Kmalu nato je zapazil Vetrnjak za pečjo harmoniko in brž jih je imel v rokah. In začel je prepevati in gosti. Dečka, ki je naslonil glavo na mizo in zaspal, je spravila krčmarica v posteljo, on sam pa je postal po rujni kapljici razigrane volje, in ker so mu tudi prisotni gostje vneto ploskali, je še bolj navdušeno prepeval, igral lahkoževje poskočnice in zbijal svoje razposajene šale. Šele ob eni ponoči je prišel ves natrkan in omamljen v so-

Šele ob eni ponoči...

bo, kjer je spal deček, in se ulegel zraven njegove postelje. Za trenutek je motril ob svetlobi sveče nedolžni obraček mirno spečega dečka. To ga je ganilo in še bolj pa, ko je zapazil, da ima fantek ovit okrog vratu rožni venček. Ko je upihnil luč, je skušal zdaj zmoliti večerno molitev. Ta je bila videti sicer ponižna, pa silno kratka in se je glasila

»O Bog, zamiži na eno oko in ne šteji mi tega v zlo, da kar uležem se v posteljo, kot se zlekne sita krava v steljo.«

In že je zaspal.

Drugo jutro je vstal Vetrnjak pozno in je potem še vse popoldne popival. Popoldne pa sta krenila s sinom po stranski vzpeti cesti čez Kambreško. Pod večer sta se ustavila v občestni krčmi in čevljar je vprašal po dveh možeh, ki ju je natančno opisal. Tedaj se je krčmar zasmejal in izjavil:

»Oha, sta odšla pred dvema urama na Brdo in pričakujeta tam nekega Vetrnjaka, katerega sta dala lepo pozdraviti.«

Brdo je bil samotni hrib, malo vstran od ceste. Tja je zavil čevljar z dečkom, dasiravno se je začelo že mračiti. Popolna tema pa sploh ni postala; kajti kmalu je vsa izza gozdnatih hribov polna luna in razlivala svojo bledorumenno svetlobo v toplo, mehko julijsko noč. Počasi sta stopala oče in sin navkreber po gozdni poti. Čez kakih dvajset minut sta prišla na jaso, ki je bila obdana od mogočnih bukev. Tu jima je nenadoma zadonel nasproti jasen bari-ton škrica, ki je pel navdušeno tja v noč:

»Luna sije, kladvo bije trudne, pozne ure že.«

In že sta stala oba iskana — Brbljač in Škric — pred Vetrnjakom. Ta je vprašal malo osuplo:

»Kako? Kaj sta tukaj?«

»Kje pa naj bi bila?« je vprašal Brbljač.

»I, tam v dogovorjeni gostilni vsekakor.«

»Tam je nekam pusto ozračje, da zagrenit človeku vsako veselje; zato sva se spet vrnila sem.«

»In kje naj pa prenočimo?«

(Nadaljevanje prihodnjice.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Franc Ksaver Meško

Pisatelj Franc Ksaver Meško se je rodil v Ključarevcih pri Ormožu leta 1874. V nižjo gimnazijo je hodil v Ptuj, v višjo pa v Celju med leti 1886 in 1894. Nato je vstopil v semenišče in bil najprej tri leta v Mariboru, četrto leto pa v Celovcu, kjer je postal načelnik leta 1898. Potem je kot kaplan služboval po raznih krajih na Koroškem in Štajerskem, tako v Škocjanu v Podjurski dolini, v Gnesau in Sent Danielu. Zelo dolgo časa pa je bil nato župnik pri Mariji na Zilji. Po prvi svetovni vojni je nekaj časa bival na Brezjah, končno pa je bil župnik v Selah pri Slovenj Gradcu.

Meško je bil v naši književnosti zelo pomemben, saj je njegovo delo kaj obsežno, ker je bil pesnik, pisatelj povesti in romanov, dramatik in mladinski pesnik in pisatelj. Kot pisatelj in pesnik je bil zelo soroden našim slovenskim modernim, posebno s Cankarjem sta si v mnogem podobna, ker sta oba izšla iz realizma in celo skrajnega realizma, potem sta pa oba prešla v novo romantiko. Ob sta pri nas glavna zastopnika črtice in norete, posebno globoke duševne novele. Na Meškovo pisateljsko delo sta vplivala domača zemlja in tuji pisatelji, posebno veliki dramatik Shakespeare (izgovori Sekspira), Turgenjev, Tolstoj, Dostojevski in francoski pisatelji realisti in skrajni realisti.

Ze v četrtem gimnazijskem razredu se je Meško oglašil v naši književnosti, v dijaškem listu Vesni v letih 1892.—1894. V višji gimnaziji pa se je udeleževal v celjski Domovini. Zgodaj se je pojavil tudi v mladinskih listih Vrču, Angeljku in Zvončku. Tudi v Ljubljanskem Zvonu so bila objavljena nekatera izmed njegovih prvih del, pozneje pa je popolnoma prešel v Dom in svet. Sodeloval je tudi v Knezovi knjižnici in zadnje čase še posebno pri Mohorjevi družbi. Sprva je bil pesnik, pa se je že v semenišču posvetil od pesništva in se popolnoma posvetil povesti, črtici in noveli. Leta 1897. je napisal pomemben roman v Ljubljanskem Zvonu pod naslovom *Kam ploveo*. Delo podrobno opisuje naše razmere in ima zelo močno idealistično in rodoljubno črto. V Knezovi knjižnici je v letih 1897.—1898. objavil znano delo *Stike in povesti*. Okrog leta 1900. do 1904. je dosegel Meško visok svojih povesti in črtic, ko je napisal znamenito delo *Ob tihih veterih* in novele pod naslovom *Mir božji*. Leta 1907. je zopet napisal daljšo povest *Na poljani*, ki ima zopet prelepe domovinske misli. Med prvo svetovno vojno je napisal *Legende o svetem Frančišku*. Znana so še Meškova dela pod naslovi: *Drama izza davnih dni*, *Drama na vasi*, *Crna smrt*, ki v nji opisuje kugo, in še nekaj drugih krajših novel in črtic.

Zgodaj se je Meško začel zanimati tudi za igre in napisal tale pomembna dela dramskega pesništva: *Meti*, *Na smrt obojejni*, *Pri Hrasovih* in *Henrik, govori čilec*. Posebno zadnja drama je pomembna, ker je z njo Meško napisal Slovincem izvirno versko igro, ki jo imenujemo misterij, in je izšla 1934 v Domu in svetu in šla že preko številnih naših podeželskih odrov po Prosvetnih domovih. Na splošno so dela iz dramske Mešku tekla v lepem jeziku, a so vendarle preveč pesniška, pa manj primerna za odre, ker imajo nekoliko predolge dvogovore, ki utrujajo, in tudi preveč miselnega in čustvenega razglabljanja je v njih, tako da se mnogoteri njegova drama vse lepše bere, kakor pa je primerna za uprizoritev.

Nenavadno važno in primerno pa je Meškovo delo za našo slovensko mladinsko knjigo. Poleg Zupančiča in Stritarja je prav Meško naš najboljši in največji mladinski pisatelj in pesnik. Kdo ne pozna njegovoga Poljančevega Cenka ali pa njegovih knjig v štirih zvezkih pod naslovom *Mladim srcem*, ki jih je izdala Mohorjeva družba? V isto vrsto spada tudi povest *Voik spokornik* iz l. 1924.

Poleg teh najvažnejših del je napisal Meško v najrazličnejše liste, revije in koledarje ter pratike nešteto vrsto pesmic in krajših povesti, črtic in novel. Kdo bi mogel vse to prešteti? Na splošno so njegova dela kratka, ljubka, blizu posebno našim preprostim ljudem in mladini. Pa tudi zreli, odrasli ljudje dobe v Meškovih delih mnogo lepega

in koristnega, le da so dela za odrasle nekoliko premeška, prenežna, kakor je znaš Meškeec sam mehka in čustvena narava. Prelepi so njegovi opisi narave, posebno tihih večerov, še lepša pa so razmišljanja o človeku in duši. V svoji dobi so Meškova dela posebno bila brana, takole pred tridesetimi in štiridesetimi leti, sedaj so pa že stopila precej v ozadje.

Prav slovensko smo obhajali pesnikovo šestdesetletnico rojstva leta 1934. Takrat je profesor Oven napisal o njem posebno knjigo, ki je v nji prikazal Meškovo življenje in delo prav podrobno in natančno.

Meškovo delo pa ni ostalo samo pri Slovincih, marveč je znano tudi drugim narodom, ki so dobili njegova števila dela v prevodih v njihove jezike. Tako so precej njegovih del prevedli v slovaščino, italijansko, češčino, madžarsko, poljsko in celo švedščino (*Drama na vasi*).

Meško je s svojim delom hodil nekako vzporedno z našimi velikimi pesniki in pisatelji slovenske moderne. Od njih, posebno od Ivana Cankarja je mnogo pridobil in napisal dela za odrasle in mladino, v stihih in nevezani besedi, pripovedno in dramsko pesništvo, tako da ga po vsej pravici štejemo med naše velike moše najnovejšega časa.

Vročah je zdravje

Kemična sredstva.

Poleg zdravilnih rastlin in njih pripravov naj vsebuje živinorečjeva lekarna tudi nekaj kemičnih sredstev za zdravljenje bolezni živine. Spodaj navedena sredstva lahko gospodar sam uporablja, pri vseh drugih pa se naj posvetuje z živinozdravnikom.

Glauberjeva sol — natrium sulfuricum — in **grenka sol** magnesium sulfuricum — imata skoraj iste lastnosti in ju uporabljamo notranje v dveh različnih okoliščinah. V manjših količinah vzbuja sol dober tek in pospešuje prebavo. Živalim, ki nočejo jesti, pomešamo v krmi 25—40 g soli, ko njem nekoliko manj, ovcam in kozam 10—25 g, prašičem pa 5 g. Večje množine teh dveh soli pa učinkujejo kot močno odvajalno sredstvo. Zato jih dajemo konjem pri konjski koliki in pri živini, ki je obležala bolna, ker se je najedla preveč pokvarjene krme, ki je obstala v želodcu. Pri zaprtju damo goveji živini 400—7000 g Glauberjeve soli na par litrah lanene juhe, konjem 250—400 g v svačkih, ki so pripravljani z abisevim praškom in vodo; ovcam in kozam 50—100 g s pol litra lanene juhe in prašičem 30—50 g v svačkih ali med krmo.

Galun rabimo kot raztopino za izpiranje raznih ran, poškodb in vnetij v gobcu in pri vnetjih maternice. Prav tako očistimo z galunovo vodo, če izstopi črevo ali maternica. V teh primerih raztopimo 5 g na pol litra ohlajene vode. Z galunovim praškom posipamo rane, posebno označene in take, ki krvave. Tudi kot obkladek pri oteklinah in za zdravljenje gnile kopitne strele se galun obnese.

Terpentinovo olje rabimo za natiranje kože pri živalih, bolnih na revmatizmu, pri ohromitvi sklepov in kit in kit in inhalacijsko sredstvo pri boleznih dihal.

Lesno oglje, zdrobljeno in presejano, rabimo za potresanje starih in gnilih ran, mahovnic in gnilih mest na kopitni streli. Prav tako dobra je tudi bakrena galica. Raztopljeno bakreno galico (1 g v topli, osoljeni vodi) rabimo, če se je prašič preobedel slabe ali pokvarjene hrane. To raztopino vlivamo prašiču po žlicah, ki prične kmalu bruhati.

Apnena voda je tekočina, ki jo pripravimo iz 1 žlice živega apna in 5 l vode. To vodo vlivamo živini pri napanjanju, ki ga napravlja zelena krma, v množini po 1 l vsake četrte ure. Tudi proti dri-

ski dajemo goveji živini trikrat na dan po 1 l apnene vode. Zunanje rabimo z lanenim oljem pomešano apneno vodo pri opeklinah.

Imamo še mnogo raznih razkuževalnih sredstev kot lizol, kreolin, tanoform itd., ki jih mora imeti vedno vsak živinorejec pri roki, a je treba z njimi prav previdno ravnati. Tanoform je prašek, ki ga posipamo na rane, da se razkužijo in zacelijo. Druga desinfekcijska sredstva pa pred uporabo močno razredčimo (ena mala žlica na pol litra prekuhane vode), da ne napravimo z njimi več škode kot koristi.

Orodja in instrumenti.

Poleg vseh naštetih zdravil pa mora vsebovati domača lekarna živinorecja še sledeče instrumente; toplomer, požiralnikove cevi za teleta in goveda, mlečne cevke, trokarje, izplakovalnike, povoje, gaze, vato itd.

Tako opremljena lekarna bo nudila živinorejcu kakor tudi živinozdravniku za prvo silo dovolj sredstev, da se prepreči večja škoda.

PRAVNI NASVETI

Dedna pravica žene. Z. L. O. Ako žena deduje istočasno z otroki, katerih oče, odnosno mož ni napravil oporoke, bo dobila eno četrtino zapuščine, otroci pa ostale tri četrtine po enakih delcih.

Domovinska pravica. A. Z. Vprašate, kakšni predpisi veljajo sedaj za pridobitev domovinstva v podeželski občini. Ker ste že nad 10 let v občini, ste mnenja, da imate že domovinsko pravico. Slišali pa ste, da so bili sedaj izdani drugačni predpisi. — Za pridobitev domovinstva v podeželskih občinah so v veljavi še vedno predpisi zakona o občinah, ki v tem delu ni bil spremenjen. Ta zakon predpisuje, da pridobi domovinstvo v občini že po zakonu samem, kdor stanu s stalno najmanj 10 let v isti občini in ta čas ni bil obsojen na izgubo častnih pravic, niti ni v sodni preskavi ali pod obtožbo zaradi dejanja, ki ima za posledico izgubo častnih pravic.

Odpovež službe. — N. Z. H. Po 18 letih službe vam je delodajalec v dogovorjenem šestmesečnem roku odpovedal službo. Ker ste bili zavarovani pri Pekojninskem zavodu in je vse premije plačeval delodajalec; vprašate, če vam je delodajalec dolžan plačati odpravnino. — Če se niste v službeni pogodbi izrecno dogovorili glede plačila odpravnine pri odpovedi službe, ni dolžan delodajalec vam sedaj plačati odpravnino.

Izdelovanje glasbil. — B. S. N. Izročili ste se za mizarja in bi radi vodili, če smete izdelovati glasbene instrumente. — Izdelovanje glasbilnih instrumentov je rokodelska obrt. Kdor želi izvrševati rokodelsko obrt, mora poleg običajnih pogojev, ki jih zahteva zakon, dokazati tudi strokovno izobrazbo za točno rokodelstvo. Ta se praviloma dokazuje z izpričevali o opravljenem pomočništvem in moštrenem izpitu ali z izpričevali o dovršenih izpitih na strokovnih šolah. Iz tega vidite, da boste morali tudi za izdelovanje glasbil dokazati strokovno usposobljenost.

Založena ženitna in izročilna pogodba. — R. V. I. Ko ste se poročili, so Vaši stari izročili posestvo Vašemu možu, z možem pa sta si bila za primer smrti drug drugemu za dediča. Ker je mož pijanec, se ne razumeta in Vas je zapodil od hiše, tako da sedaj služite. Mož pa je sedaj izročil posestvo možu vajine hčerke, sebi pa je izgovoril dober preužitek s stanovanjem. Vam pa nič. Ker je bilo posestvo Vaših staršev, vprašate, kako bi tudi vi prišli do preužitka. — Brez znanja točne vsebine Vaše izročilne pogodbe, je težko prav svetovati. Ker ste založili svojo izročilno pogodbo, vam svetujemo, da greste na sodišče ter tam zaprosite, da vam iz zemljiškoknjižne zbirke listin prečitajo in razložijo Vašo pogodbo, iz katere bo razvidno, če in kakšne pravice ste si pridržali iz posestva. Po vpogledu sedanje, od moža z zetom napravljene izročilne pogodbe, vam bo na prošnjo sodnik razložil, če in kako morete uveljaviti svoje pravice. — Po postavi je sicer mož dolžan skrbeti za dostojno vzdrževanje svoje žene, vendar vam to nič ne pomaga, če je mož brez vseh sredstev.

»Domoljub« je vedno dajal prave smernice Slovincem. Naroči naj ga vsaka družina v vašem kraju, ker bo vsem najzvestejši prijatelj!

PRIČA IZ STARIH DNI

Valvazor pripoveduje: Kaj so Slovenci pred 250 leti jedli in pili

Bržkone bo tudi Domoljubove bralce močno zanimalo, kako so naši slovenski kmetje živeli pred kakimi tri sto leti. K sreči nam je Valvazor, ki je živel kot graščak na gradu Bogenšperk nad Litiijo, spisal štiri debele knjige o življenju in delovanju naših tedanjih prednikov. V 1. delu njegovega slovočnega dela »Čast vojvodine Kranjske« beremo tudi o rastlinstvu in žitih naše dežele. Iz tega vidimo, kako je naš kmet takrat kmetoval in živel. Naj navedemo nekaj zanimivosti — za danes o žitih:

Pšenica povsod na Kranjskem rada raste. Eno posejano zrno navadno rodi 5 zrn, več ali manj, kakor je pač zemlja ali letina. Tako gospodar z božjim blagoslovom dobi petkrat več nazaj kakor pa je posejal.

Iz te pšenice peko najlepši, najbolj bel in najboljši kruh. Prav tako iz pšenice pripravljajo škrob, in sicer takole: najprej pšenico obširijo vse nenasane ter jo nasujejo v veliko leseno kad, nakar nanjo stijejo toliko vode, da je kad polna. Drugi dan vodo odlijejo ter sveže nalijejo. To ponavljajo toliko časa, dokler zrno ni dovolj zmehčano, kar se zgodi navadno v štirinajstih dneh. Nato pšenico z umitimi nogami pobodijo in zmečkajo, nakar otrohje izločijo skozi sito ter ga zavrejo v Belo jedro, ki ostane, pa zmečkajo skozi platnene prte ter ga pustijo stati, da se bela snov secede. Nato vodo odlijejo, belo snov pa položijo na bel platnen prt, kjer jo razmažejo za dva prsta na debelo ter pustijo, da se strdi. To je potem škrob.

Pri nas na Kranjskem iz pšenice varijo tudi dobro pivo, čeprav iz pšenice to delajo samo v Ljubljani, sicer pa nikjer drugje. V Kranju in Trzinu varijo pivo iz pšenice in ovsu obenem, ali pa tudi iz ječmena in ovsu. Sicer pa na Kranjskem nikjer drugje ne varijo piva. Iz pšenice tudi nikjer nič drugega ne delajo kakor le to, kar smo omenili.

Hi tudi ljubi kranjska tla ter tukaj tako lepo tepeva, da eno zrno rodi šest drugih. Hi pa ne potrebujejo za nič drugega kakor za to, da iz nje peko kruh, ki je pri nas srednje dobre vrste. Večkrat pšenico in riž mešajo in to zmes ebejajo, nakar potem riž in pšenica skupaj rastejo in zorita. To imenujejo pri nas soršice, iz katere jedo dober kruh.

Ajda raste zlasti in pogosto na Kranjskem. Iz nje zrno jih pride osem novih. Iz ajde peko navaden kruh, ki je vse črn kakor zemlja. Tak kruh na splošno jedo kmetje po vsej deželi. Vendar pa, čeprav je ta kruh tako črn, niti mešaneka niti pšenička usta nimajo vzroka, da bi ta kruh zamečala, ker je zelo okusen in se dobro je. Kjer pa med ajdo pomešajo precej ovsu, postane kruh močno pusten. Sicer pa med ajdo mešajo navadno ječmen in proso, iz česar potem delajo dober kruh.

Iz ajde delajo tudi ajdovo kašo, in sicer jo takole pripravljajo: ajdo denejo v kotel, poln vode. Pod kotlom potem toliko časa kurijo, da se ajdova zrna razpočijo, nakar vodo odlijejo ter kuhano ajdo stresajo na platnene prte. Tukaj jo najprej malo pustijo, da se na zraku osuši, nakar jo mešajo in gnetejo, dokler se do dobra ne osuši, da so zrna spet trda. Če tako zrno z zobmi poskusi ter je še trdasto, vse skupaj začne tlačiti in tolči, da se vse spremeni v kašo. Taka ajdova kaša je prav dobra jed, ki je večkrat razpočijajo celo v druge dežele.

Kdor poseje en mernik proso, ga bo žel osemdeset mernikov. Prosa pa je več vrst: belo, rdečo, sivo, črno, debelo in drobno. Iz njega delajo več vrst kaše. Vendar je poprej proso treba osušiti ter ga v stope dati. V ta namen radeje navadno le belo in rdečo proso, ki ga marsikje tudi med kruh mešajo.

Ječmen v zemlji rodi sedem zrn. Kakor v drugih deželah, tudi pri nas iz njega delajo nekako kašo. (Bržkone Valvazor misli s tem slovit kranj-

ski močnik.) Tudi med pšenico ga mešajo ter iz njega peko kruh.

Oves navadno porabljajo za konjsko krmo. Vendar ga kmet meša tudi med ajdo za kruh. Ko bi Bog dal je dosti ovsu za kruh v tistih krajih, kjer je toča pobila, pa bi bil tak kruh kaj okusen!

Koruzi, ki jo po slovensko tudi turška pšenica pravijo, rodi trideset zrn ter jo za krušno peko mešajo med druga žita. Če deneš tri dele pšenice in en del turške pšenice, dobiš prav dober kruh, čeprav je malce rumenkast. To turško pšenico na Kranjskem le ponekod sade, ponajveč na Dolenjskem, kjer je je cele njive polno.

Bar rodi dvanajst zrn. Rabijo ga tudi za kašo, če je bil prej v stopah, ter ga devljejo tudi med žito za kruh. Vendar ga ne sejejo dosti.

Laško proso ali sirk sejejo na Gorenjskem, Dolenjskem in Srednjem Kranjskem. Čeprav z desetimi zrnj povrne setev, ga vendarle malo sejejo. Po večini ga dajo praščim, vendar iz njega tudi kruh peko. Na Notranjskem pa, na Krausu in na Pivki pa iz njega pogosto peko kruh. Ta kruh pa je rdečkasto-črnkast in pusten.

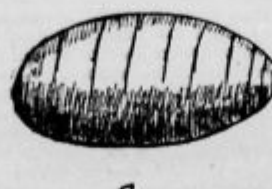
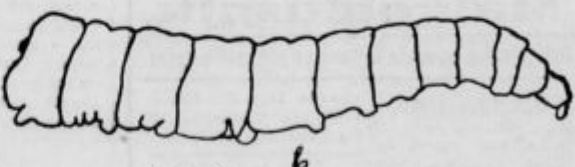
LOVEK V BOJU Z MRČESOM

Domača muha

Muha je vsakemu dobro znana žival. Samec je nekoliko manjši od samice. Spada k dvokrilcem, ima torej dvoje prozornih in s podolžnimi žilicami prepletenih kril. Kje sta pa druga dva para kril, bo kdo vprašal? Okrnjena sta, in sicer utripača, ki čitita pod laskama prednjih kril. S tema utripačema uravnava muha število utripajev svojih kril. Na glavi ima poleg dveh velikih sestavljenih oči in kratkih, ščetinastih tipalk, ki sta tročlenasti, črepalo, ki je nastalo iz čeljusti in se zlagla na prsih. S tem črepalom sesa muha sokove, pa tudi trda telesa, če se le dajo topiti v njeni slini.

Kako muha živi

Muha se razširja z jajčeci. Oplojena samica leže večkrat, celo desetkrat v poletju po 100 ble-

- a) = jajčeca
- b) = zvrhla
- c) = buba
- d) = stopalo

dorumenih, podolgovatih, nekoliko ukrivljenih do 1 mm velikih jajčec (a). Ze po nekaj dneh izlezajo iz njih mehke, belkaste brezglave in breznoje ličinke-žerke (b). Hranijo se na najrazličnejše načine. Včasih od kuhinjskih odpadkov, od ostankov jedi, od gnoja, blata, mrhovine itd. Po desetih dneh se zabubijo, in sicer dobe obliko sodčka. Pravimo jim sodčkaste bube (c). Preobrazba je popolna. Po zopetnih desetih dneh izleti dorasla muha.

Muha ljubi toploto. Posebno rada se drži stanovanj in človeka. Zlasti so ji ljubi sončni kraji.

Zaradi velike plodnosti in naglega razvoja, na-

O stročnicah, ki so jih v tistih časih pridelovali naši dedje ter od njih živeli, Valvazor takole pripoveduje:

Poleg omenjenih žit rodi kranjske polje tudi vsakovrstne stročnice, kakor na primer bob, lečo, graščico, čičeriko in cizaro.

Boba sta dve vrsti. Bob prve vrste je debel ter ga imenujejo laški bob. Drugi bob je navadni. Na Kranjskem vsako leto sade mnogo boba ter dobe nazaj desetkratni del. Kuhan bob je najboljša jed kranjskega kmeta, ki pravi, da od boba človek močan postane.

Tudi mnogo graha sade, in sicer vseh vrst. Pojle vsak posejan grab desetkratno povrne. Tudi ta jed rada prihaja na mizo in v žolodec.

Fižol, ki ga Kranjec imenuje »fežov«, strokovnjaki dele v dve vrsti. Pravi fižol imenujejo tudi laški fižol, drugi pa je preklar, ki ga Kranjci tudi »fežek« imenujejo. Obe vrsti sta na Kranjskem pogostni ter ju radi jedo.

Leče je v izobilju, zlasti ker jo tako radi sejejo ter eno zrno rodi dvanajst drugih. Leče je več vrst: bela, rdeča, velika in mala. Vse vrste kuhajo in jedo.

Graščice zelo mnogo sejejo na Gorenjskem. Z njo krmlijo konje, ki jih bočejo na Laško prodati. Če pa nastane lakota, jo tudi za ljudi kuhajo ter z njo teše svoj glad.

Čičerike precej sejejo. Eno zrno da šest drugih. Radi jo kuhano jedo.

Cizara da osemkratno žetev. To je najboljša in najbolj zdrava stročnica, ki najbolje uspeva. Cizara je bela in rdeča, ki pa obe jedo.

stopa v velikih množinah in je zato eden izmed najbolj razširjenih in nadležnih mrčesov. Saj je doznano, da more ena samica v enem poletju zadediti več milijonsko potomstvo. Ravno zaradi tega je važno vedeti, kako muha prezimuje in kako varujejo po zimi svojo zalego. Doznano je, da majhno število oplojenih samic prezimi, in sicer tako, da se drži zakurjenih sob, kuhinj, hlevov in začne z lego takoj, ko pridejo toplejši dnevi. Poleg tega pa prezimijo tudi bube, zlasti v gnoju.

Muha se hrani s različnimi snovmi. Različni izločki in izmečki, gnoj, hranila itd., mrhovina in gnijoče rastline so ji enako ljuba hrana.

Škoda, ki jo muha napravi

Poleg nadležnosti, saj je muha najbolj sitna in nadležna žival, ki ne da človeku nikdar miru in mu ponesnaži tudi razne predmete v stanovanjih, je tudi škodljiva, ker prenaša razne bolezenske

klice. Na trupu ene same muhe se more držati do 1.25 milijona raznih klic. Zato sumijo muho kot raznašalko raznih boleznih kot škrlatinke, ospice, raznih boleznih, koz, kolere, jetike, tifusa, driske in drugih.

Boj zoper muho

Zaradi velike nevarnosti, ki jo povzroča muha, jo je treba z vsemi mogočimi sredstvi preganjati. Prvo tako sredstvo je, uničevati njeno zalego. To dosežemo s snago, če skrbno odstranimo vse, v čemer morejo muhe puščati zalego, kot gnoj, od-

Zastopniki! Obiščite sleherno hišo v vašem kraju — kjer še nimajo »Domoljuba«, naj ga na nove naroče!

padke, smeti, ali pa če take kraje posipljemo s različnimi razkuževalnimi sredstvi. Taka sredstva so:

Saprol (prah ali tekočina, ki jo napravimo, če raztopimo pet delov saprola v 100 delih vode). Za 1 kub. meter gnoj rabimo 10 litrov raztopine. — Saprol rastlinam prav nič ne škoduje.

Klorovo apno posipljemo po gnoju, kar dvigne vrednost gnoja.

Apneno mleko, ki ga napravimo tako, da raztopimo 1 del ugašenega apna v treh delih vode, dodamo tri dele parafinovega olja, ostankov petroleja ali kaj podobnega. Treba ga je pred uporabo potresti.

Kajnit posipljemo; je razkuževalno in gnojilno sredstvo.

Petrolej oziroma njegovi ostanki, s katerimi polijemo gnoj in drugo.

Karbolina kislina, ki jo pripravimo iz 5 delov fenola, 100 delov vode.

Poleti moramo uničevati muhe na različne načine. V ta namen uporabljamo mnogo mehanskih in kemijskih sredstev. Poslužujemo se muholovcev, piva, zastrupljenih jedi (arsenikil strup) in les kvajsije. Tudi formol oziroma njegove zmesi uporabljamo v ta namen. Kupimo 1 del formaldehida, ga denemo v 2-3 dele mleka ali postanelega piva, dodamo nekoliko medu ali sladkorja ter namočimo v njem košček kruha. Prav tako pa kadimo prostore s kreozolom, formolom, žveplom ali bolhačem. — Toda kajenje uporabljamo le poredkoma.

pozimi in v zgodnji spomladaj uničujemo posamezne muhe, ki so prezimile, kajti te so oplojene muhe-matice. Pri tem nam pomaga gliva (*Empusa muscae*), ki napada zlasti v jeseni veliko muh in jih uniči. Poleti pa je skoraj brez pomena.

Če se hočemo ubraniti muh, zapiramo okna preden posije sonce v sobe, namestimo na okna mreže, zatemnimo prostore; v hlevih pa pobarvamo okna z modro barvo. Posode z mlekom pokrivamo, prav tako zaloge živil, zlasti meso in klovasse z mrežami, sicer zaležejo muhe jajčeca vanje.

SPORTNIK TOMAŽ PRIPOVEDUJE

Kako in v čem drugi narodi tekmujejo

Da mladi ljudje radi tekmujejo, je vsakomur znano. Vsakdo se rad postavi, vsakdo se rad uveljavlja, pa naj gre za šalo ali za res. Dostoj sem že marsikaj poredal o nogometnih tekmah, o lahko-atletskih, o plavalnih ali o smučskih; marsikdo si je tudi že sam ogledal prireditve, pri kateri so se mladi ljudje merili med seboj, kdo bo hitrejši, kdo močnejši, kdo vztrajnejši. Imajo pa po svetu tudi nenavadne tekme, o katerih bom pripovedoval v naslednjem. O tekmah drvarjev na Finskem in ljudskih drsalnih prireditvah na Nizozemskem.

O finskih in o švedskih športnikih je znano, da se ne utrjujejo samo s telesno vzgojo, pač pa tudi z delom v naravi. Z veseljem se lotijo dela s sekuro ali motiko, ker vedo, da je udejstvovanje na dobrem zraku zelo v prid njihovi športni zmogljivosti. Da so Finci zares pristaši dela, so pokazali nedavno s posebnimi tekmami drvarjev. Kakor vsako leto, tako so tudi leto objavili v časopisih, da bodo v vseh večjih mestih in vaseh tekme v seknanju drv.

Udeležba s strani drvarjev in drugih prijateljev telesnega dela je bila zelo velika. Kako tudi ne? Časopisi so poskrbeli za reklamo in so obširno pisali o rekorderjih, ki so se pretekla leta postavili s sekuro v rokah, oblast pa je razpisala zlate kolajne za zmagovalce. Moški in ženske, stari in mladi so se odzvali vabitu. Najstarejši med tekmovalci je imel 99 let in je ponosno nosil zlato kolajno, ki jo je zaslužil pred mnogo, mnogo leti, najmanjši pa 15 let.

V glavnem mestu Finske, v Helsinkih, so tekmovali v vseh okrajih, saj se je prijavilo čez 30.000 tekmovalcev s sekirami v rokah. V kratkem času so nacepili skoraj 25.000 kubičnih metrov kuriva. Zmagovalci so bili zadovoljni, ker so dobili zlate kolajne, prav tako pa tudi gospodinjice, ki bodo imele dovolj kuriva. Da, ko so priredili na Finskem tekme drvarjev, je bil pravi športni praznik. Da je bilo izredno veliko rok pri delu, lahko sodimo po tem, ker so nacepili po vsem Finskem nič manj kakor 850.000 kub. metrov drv. Prireditelji so počastili tudi visoki dostojanstveniki in inozemski diplomati, ki so tudi radi prišli za sekuro in poskušali svojo srečo. Če so si tudi gospodje z nežnimi rokami zaslužili kako odlikovanje, o tem pa poročilo nič ne pove.

Cisto drugače pa se udeležujejo športne množice na Nizozemskem. Dežela je ravna in prepadena s tisočeriimi kanali, ki se vlečejo od mesta do mesta, od vasi do vasi. Poleti se večina osebnega prometa razvija na ladjah in na cestah, pozimi pa na — drsalkah. Kdo bi hodil po dolgočasnih brezkončnih cestah, ko gre z drsalkami veliko hitreje in lažje? Zato ni čudno, da se znajo vsi Nizozemci drsalni in da ima vsakdo svoje drsalke. To, kar so za prebivalce visoko ležečih alpskih vasi poznali smučji in poletni okovanke, so za Nizozemce drsalke. Razdalje od mesta do mesta postanejo brez-pomembne, če si privežeš drsalke na noge in stopiš na gladko površino zamrznlega kanala. Po eni uri udobnega drsanja prideš 20 do 25 km daleč!

Ker se znajo vsi Nizozemci drsat, ni čudno, da imajo tudi veliko število drsalnih prireditev. Umetno drsanje jih ne zanima, pač pa radi prirejajo izlete na drsalkah, pri katerih tekmujejo — pol za šalo, pol zares — kdo bo prvi prišel na cilj. Takšni izleti so združeni navadno z velikimi ljudskimi zabavami. Ko so nedavno objavili v listih, da bodo priredili drsalni izlet čez Zuidero jezero do otoka Marken, se je prijavilo kar 12.000 drsalcev! To pa ni osamljen primer. V neki severni pokrajini Nizozemske so razpisali prave drsalne tekme na 60 km. Tudi ob tej priložnosti so bili lahko nad vse zadovoljni z udeležbo, saj je nastopilo 7885 tekmovalcev!

O italijanskih in francoskih kolesarjih je znano, da radi tekmujejo na velikih krožnih dirkah, ki trajajo po več dni. Nekaj podobnega imajo tudi

nizozemski drsalci. Vsako leto priredijo množično tekmovaljevo preko kopih, ki vodijo skozi enajst mest. Zato tudi pravijo tem drsalnim dirkam »Kif-studentochte«. Čeprav je razdalja, ki jo morajo drsalski, razmeroma zelo velika in znaša 200 km, vendar trajajo dirke samo en dan. Ze na predvečer se enidejo tekmovalci iz vseh nizozemskih pokrajin v malem mestu Leeuwarden, kjer prenočujejo premočnejši v hotelih in gostilnah, drugi pa kar na skupnih ležiščih v šolah. Za to mesto je drsalni praznik najvažnejši dogodek v letu, saj se zbere v njem po 6000 tujecev. Nekateri pridejo s drsalkami najnovejšega tipa, nekateri pa s starinskimi, kakršne so podedovali od očeta, deda ali pradedca. Ti pridejo kar v cokolih in si privežejo drsalke na golo nogo, oziroma v nogavicah obloženo.

Zgodaj zjutraj gredo na delo veselov, zakaj proga na 200 km pomeni tudi na drsalkah lepo razdaljo. Ob 6. uri začnejo. To je vrvenje, ko se spusti reka 6000 tekmovalcev po ledeni plošči kanala! Vsakdo nosi s seboj tudi romarsko torbico z jedajo in pijačo, da ne bi med potjo omagal. Podobno kakor storiijo naši ljudje, kadar gredo na izlet. Podjetnejši se trudijo in pehajo, da bi čim bolj čestno odrezali, starejši ljudje pa se radi ustavljajo v gostilnicah med potjo. Seveda pride vse do deljave na cilj. Tam se pojavijo najprej resni tekmovalci, ki so tako hiteli, da se jim pozna huda utrujenost in izčrpanost. Včasih so od ivja tako beli, da jih je komaj spoznati. Najhitrejši pridejo na cilj v približ 9 urah, veseli izletniki pa šele pozno zvečer ali ponoči. Poročilo o zadnjih drsalnih dirkah skozi 11 mest praví, da so zmurovali solniki na ledu vse do treh po polnoči, ko je prišel zadnji drsalec na cilj. Za zaključek drsalnega praznika priredijo vselej veselicu, na kateri si znani in neznaní tekmovalci pripovedujejo zanimive in vesele zgodbe z 200 km dolgega izleta. Dolga pot je to in je res verjetno, da lahko na njej marsikaj doživš...

Iz Kočevja.

Cenjene naročnike naših listov v Kočevju vljudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za vse naše liste, t. j. za »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljubac« in »Bogoljubac« kakor tudi naročnino za »Slovenčevu knjižnico« v naši podružnici, ki se nahaja v pisarni Ljudske posojilnice v Kočevju, zraven cerkve, kjer se sprejemajo tudi novi naročniki za omenjene liste. Istotam so dobe vse ostale informacije.

Iz Cerknice.

Zastopstvo »Slovenec«, »Slovenskega doma« in »Domoljubac« ter »Slovenčevu knjižnico« ima za Cerknico in njeno okolico g. Turšič Ivan iz Cerknice št. 217. Pri njem lahko naročite ta časopis. Zbirna naročila za »Slov. knjižnico« in ima posamezne izvide na razpolgo. Pooblaščen je od uprave listov, da pobira naročnino. Sme sprejemati oglase in osmrtnice. Vse morebitne pritožbe lahko vlože naročniki omenjenih listov pri njem. Vsakomur je na razpolgo t informacijami.

Eden najlepših romanov, ki je izšel v »Slovenčevi knjižnici« je

„Srce in kri“

Knjigo dobite pri naših zastopnikih. Kupujte knjige Slovenčeve knjižnice!

Prav tako boste zavzeli nad lepim branjem knjig

„Dekle z Močevja“

in „Roža sveta“

ki sta tudi pred kratkim izšli.

Čez nekaj dni bo izšel češki roman

„Golobček“

ČITAJTE IN ŠIRITE »DOMOLJUBA«!

Izdelujem
razna vrtena za krožne žage.
Avtomatične brusilne stroje za brušenje gaterskih in krožnih žag.

Fran Lončar

izdelovatelj avtomatičnih brusilnih strojev
Celovska 43, Ljubljana VII, tel. 20-84

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljubac«

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo
lepo, zdravo, suho, in šešice kupi vsako količino usnjarna Lavrič J. Sentvid pri Slučni — Ljubljana.

Več tisoč kg sena
ali detelje, kupim. Ponudba: gostilna Vodnik, Podutik 25, Ljubljana VII, ali »Jeklo«, A. Vodnik, Ljubljana, Stari trg 11.

Iščem kobilo »Fukso«
z belo grivo, velikost srednja, s širokim krizem, stara 10 let, ki je bila ukradenka in opremo v noči na 19. november 1942. — Na-

grada 1600 lir. Miholič Jože, Skočjan 11, p. Turjak.

Stroj za izdelavo
cementne stropne opeke, prodam. Naslov v upr. »Domoljubac« pod št. 650.

Mašje kože
in stare, v zimi ubite zajčje, in vsi druge od divjih živali, kupujem stalno. Cene visoke. — Zdravšč, trg., Ljubljana, Stari trg 20.

Prodajam
ali zamenjam brejo kobilo za postnega konja. Jože Zajc, Zg. Zadobrova 8 D. M. P.

»Domoljubac« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubac«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljubac«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.